Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 28 август • Шанба • № 100 (14128) ترکستان ✻ TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

Мустақиллик истиқболи—ёшлар қўлида

УЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚУМИТАСИНИНГ РЕСПУБЛИКАНИНГ БАРЧА ЁШЛАРИГА БАЙРАМОЛДИ ТАБРИГИ

Қадрли йигит ва қизлар!

Ўтаётган ҳар бир кунимиз бизни тарихий сана — она Ватанимиз ҳуррият йўлини тутганлигининг иккинчи йили нишонланадиган муқаддас кунга яқинлаштирмоқда. Шоир тили билан айтганда «Бу кунларга етганлар бор, етмаганлар бор». Дарҳақиқат бугун, биз ота-боболаримизнинг дарду ҳасрати, орзу армони бўлган озод ва эркин ҳаёт кечириш, истиқлолнинг дастлабки неъматларидан баҳраманд бўлиш бахтига эришган шодумон авлодмиз. Бунинг учун қанчалик шукроналар айтсак шунча оз.

Азиз дўстлар!

Мустақилликнинг илк пойдеворини бунёд этиш сиз билан бизнинг зиммамизга юкланаётгани дилга ғурур бағишлайди. Бироқ, шуни унутмаслик керакки, бу юксак ифтихор ортида юксак масъулият ҳам туради. Бас, шундай экан, Ватанга, халққа, қадриятларимизга садоқат руҳида бўлиб, барча куч-ғайратимизни аждодлардан мерос шу юрт, шу замин равнақи учун сафарбар этишимиз даркор. Токи, қилаётган ҳар бир ишимиз, кечаётган ҳар бир кунимиз келажаги буюк давлатимизнинг камолига армуғон бўлсин. Бунинг учун ҳаммамиз қўлни-қўлга бериб, халқимизнинг ардоқли мард ўғлони, фаолияти биз ёшларга намуна бўлган ҳурматли Президентимиз Ислом Каримов атрофида тобора якдилроқ жипслашмоғимиз лозим. Биз ҳам юртбошимиз сингари ватанпарвар, элпарвар бўлишни ёшликдан энг биринчи галдаги виждоний бурчимиз даражасига кўтарсаккина Ватан обод бўлади, халқимиз, келажак биздан миннатдор бўлади.

Бинобарин, ўтган икки йилни ҳеч муболағасиз ёшларга кўрсатилган ғамхўрлик йиллари бўлди, дейиш мумкин. Ёшлар ҳақидаги қонуннинг қабул қилиниши, кўплаб йигит-қизларнинг хорижга ўқишга юборилиши, Президентимизнинг ёш ижодкор ва талабаларни қўллаб-қувватлашга қаратилган қатор фармонлари, ёшлар иши бўйича Республика Кенгаши ва «Истеъдод» жамғармасининг тузилиши — буларнинг барчаси фикримизнинг ёрқин исботидир. Ана шу ғамхўрликка шижоатли меҳнатимиз билан жавоб беришимиз, қолаверса, миллий байрамимизни муносиб қарши олиш учун ҳар биримиз ўзимизга хос катта ҳисса қўшмоғимиз лозим.

Бу борада барчангизга битмас-туганмас соғлиқ-саломатлик, омад, муваффақиятлар тилаймиз. Ёшлик ғайрати Сизни ҳеч вақт тарк этмасин.

Остона ҳатлаб кириб келаётган табаррук шодиёна — мустақиллик шодиёнаси муборак бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом КАРИМОВ жаноби олийларига

Муҳтарам Президент!

Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги кунида Сизни ва Сиз орқали жафокаш ўзбек халқини қутлуғ байрам билан табриклаймиз!

Ўзбек халқининг озодликка чиққанига энди икки йил бўлди. Ўзбекистон улуғ имконлари бор мамлакат. Уларни амалга оширишга вақт ва тинчлик керак. Китобларингизнинг бирида: «Ўзбеклар ўзига ишона бошлади» деб ёзгансиз. Агар ўзбек ўзлигига ишонса, бу албатта, тараққиётга олиб боради.

Биз шу кунларда Тошкент билан биродар Сиэтлдаги Вашингтон университетида ўзбек тили ва адабиётини ўрганяпмиз. Ўзбек халқининг тарихи, маданияти билан танишяпмиз. Ҳар биримизнинг дилимизда халқингиз билан дўст бўлиш истаги бор. Келажакда ўзбеклар ҳақида асарлар, илмий ишлар ёзиш, ўзбек адабиётидан таржималар қилиш ниятимиз бор. «Яхши ният — ярим давлат», дейдилар.

Қадимги диёрингиздаги байрам шодлигини ҳис қила оламиз. Қалбимиз, яхши ниятларимиз Сиз ва халқингиз билан бирга.

Чуқур эҳтиром ила,

Сиэтл шаҳридаги Вашингтон университетининг Ўрта Осиё тиллари ва маданиятини ўрганиш бўйича ёзги программалари ўқитувчилари ва талабалари:

Илза СИРТАУТАС,
профессор, ёзги программалар раиси;
Грег СЕЛЕСТОН,
Сиэтлдаги Вашингтон университетининг аспиранти;
Жил ХАТЧИНГС,
Массачусетс штатидаги Брандайс университети талабаси;
Кили ЛАНГ,
Иллинойс университети аспиранти;
Лора АДАМС,
Берклидаги Калифорния университети аспиранти;
Том БАРКОСКИ,
Массачусетс университети ходими;
Жасон НЭНДРИКС,
Вашингтон университети талабаси;
Моника ШЕПЕРГ,
Техас университети аспиранти;
Шон РОБЕРТС,
Жанубий Калифорния университети аспиранти.

Сиэтл шаҳри. 1993 йил 10 август.

И. КАРИМОВ:
«Ўзбекистон—бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли»

Республика мустақил деб эълон қилинган куннинг икки йиллиги арафасида «Ўзбекистон» нашриёти Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» китобини босмадан чиқарди. Китобда Марказий Осиё минтақасидаги йирик давлатлардан бирининг янги иқтисодий муносабатларга ўтиш концепцияси баён қилиб берилган.

Хусусан, Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов жаҳон тарихида мислсиз андоза ғоясини олға суради. Бу ғоя уч таркибий қисмдан иборат:

— ижтимоий жиҳатдан йўналтирилган бозор иқтисодиёти миллий андозаси моҳиятининг тавсифи;

— қатъий марказлаштирилган маъмурий-буйруқбозлик тизимидан хўжалик юритишнинг бозор муносабатларига асосланган йўлига ўтишнинг энг муҳим принциплари;

— Иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишнинг, танглиқдан чиқиб олишнинг, барқарор ижтимоий-иқтисодий ривожланишни таъминлашнинг аниқ йўналишлари.

Теран фикрли, чуқур таҳлилга бой бу асарнинг асосий хулосаси қандай? Бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўлини изчиллик билан ўтказишгина демократик ўзгартишлар учун, республикани ривожланган мамлакатлар қаторига олиб чиқиш, унинг халқаро нуфузини мустаҳкамлаш учун зарур моддий негизни вужудга келтиради. Иқтисодий турмуш тарзига, республиканинг ўзига хос хусусиятларига асосланибгина, унга мос келадиган давлат тузумини ва кучли сиёсий тузилмани барпо этиш мумкин.

Ўзбек ва рус тилларида нашр этилган бу китоб тўққиз бобдан иборат. Уларда бозор муносабатларига ўтиш даврида мустақил Ўзбекистоннинг иқтисодий ва сиёсий фаолиятининг асосий жиҳатлари батафсил баён қилиб берилган.

(ЎзА).

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ АЗИЗ ВА ҲУРМАТЛИ ИСЛОМ ҚАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Ассалому алайкум муҳтарам Президент жаноблари!

Сиз фидокор ва ватанпарвар инсонни, Сизнинг тимсолингизда улуғ Ўзбекистон халқини давлатимизнинг шонли миллий байрами — Ватан озодлиги ва мустақиллигининг икки йиллиги билан жаҳоннинг турли бурчакларида истиқлолимизни кўзда ёш, қалбда Ватанга бўлган чексиз меҳр-муҳаббат билан кутиб олган барча туркистонликлар номидан чин юракдан муборакбод этамиз.

Бу йилги байрам яна шуниси билан тароватлики, жумҳуриятимиз бош кенти она Тошкентимизда улуғ боболаримиз Амир Темур ва Мирзо Улуғбекларнинг муҳташам ҳайкаллари тикланиб, Мустақиллик майдонида қурилаётган ажойиб «Туркистон» саройининг ишга тушиши кўксимизни тоғ каби кўтарди.

Таъриф берганингиздек, буюк келажак сари мардонавор одим ташлаётган, ўзининг шонли ўтмиши, буюк тарихини жаҳонга намоён этаётган ҳолда саодатли келажак сари бораётган жумҳуриятимиз жуда тез фурсатларда дунёнинг етакчи мамлакатлари сафидан ўрин олгусидир.

Бу муқаддас йўлдаги машаққатли ҳамда шарафли меҳнатда Сизга ва бутун Ўзбекистон халқига муваффақият, тан сиҳатлиги, куч-қувват, омад тилаймиз!

Ҳурмат ва эҳтиром билан:
Абдурауф МАҚСУДИЙ,
«Эл» халқаро уюшмасининг раиси.

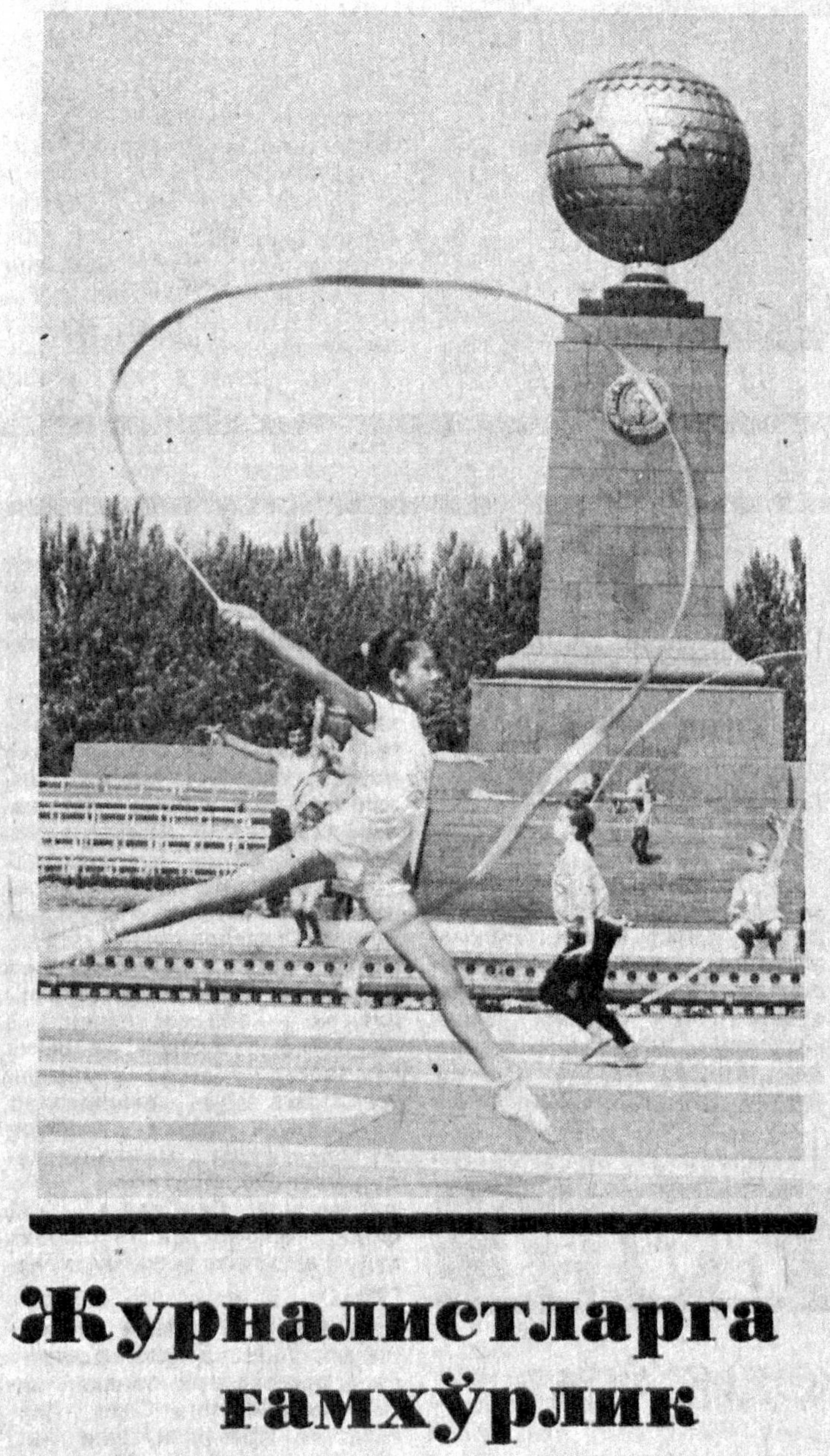

Журналистларга ғамхўрлик

Бозор иқтисодиёти шароитида қоғоз нархи ва бошқа сарф харажатларнинг ошгани биз журналистларни бир оз қийнаб қўйганди. Ўтган йили Президентимиз Ислом Каримов моддий ва маънавий қўллаб, газета ва журналларга 100 миллион сўм миқдорида ёрдам бергандилар. Яқинда Президентимиз яна бир муҳим — «Ўзбекистон Республикаси матбуотини қўллаб-қувватловчи жамғармани ташкил этиш тўғрисида» Фармонга имзо чекдилар.

Фармонда фақат бугунги кун эмас, келажакни ўйлаб пухта иш тутилган. Эндиликда фақат моддий ёрдам билан иш битмайди. Аввал бошда тадбиркорлик зарур. Шу маънода жамғарма ташкил этилиши ва унинг ҳисобига Вазирлар Маҳкамаси заҳирасидан 1 миллиард сўм ажратилгани айни муддаодир!

Жамғарманинг асосий вазифаси газета-журналлар мўътадил фаолият кўрсатиши учун зарур шарт-шароит яратиш, уларни чиқариш ва тарқатиш билан боғлиқ молиявий, моддий-техникавий масалаларни ҳал этишга амалий ёрдам беришдир, деб кўрсатилган. Барча қалам аҳли ва муштарийлар бундан бағоят миннатдор бўлмоқдалар. Негаки, мустақил давлатимизда амалга оширилаётган эзгу ишларнинг кўзгуси ҳамда миллий мафкурани яратиш мактаби бўлган матбуотнинг ҳар бир хонадонга кириб бориши жуда муҳимдир.

Журналистлар юртбошимизнинг ғамхўрлигидан руҳланиб, ўзларининг бор ижодий куч-қувватини юрт мустақиллигига хизмат қилишга бахшида этадилар.

Р. ИСКАНДАРОВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси бошқаруви раисининг ўринбосари.

Буюк халқ буюк фарзандларни вояга етказади

Президентга мактублар

Ўзбекистоннинг ҳамма фасли ҳам гўзал. Аммо, куз фасли алоҳида ажралиб туради. Табиат олтин либосини кийган, пишиқчилик авжига чиққан бу фаслнинг дастлабки кунида халқимиз ўз республикаси мустақиллигини байрам қилади.

Хўш, мустақиллигимизнинг икки йиллик байрамига қандай совғалар билан келдик? Халқ хўжалигимизда, ишлаб чиқаришдаги ютуқларга, халқ турмушининг фаровонлашга бориши қандай эришяпмиз?

Бу саволларга лўнда қилиб: «Байрамга энг катта совғамиз — юртимиздаги тинчлик-осойишталик, турмушнинг фаровонлиги, бунга эса, Президент Ислом Каримов олиб бораётган одилона сиёсат туфайли эришдик», деб жавоб бериш мумкин.

Юртбошимиз номига ҳар куни келиб турган минглаб миннатдорчилик хатлари бу фикрни исботлайди. Муқаддас байрамимиз арафасида эса, бундай хатлар оқими яна-да кучайиб бормоқда. Мана, ўша хатларнинг денгиздан бир томчи тариқасидаги намуналари билан танишинг:

«Оиламиз номидан Сизни ва бутун Ўзбекистон халқини чин юракдан табриклайман,— деб ёзади Сирдарё вилояти, Мирзаобод туманида истиқомат қилувчи ўқитувчи Олтинбек Раҳмонов. — Бизнинг бахтимизга ҳамиша соғу саломат бўлинг!».

Самарқанд вилояти, Нарпай туманида истиқомат қилувчи фермерлар Эшмурод Ниёзов, Нормурод Раҳмонов ва Муродилла Сайдуллаев эса мана бундай мактуб йўллашибди: «Сизни мустақиллик байрамининг икки йиллиги билан чин юракдан табриклаймиз. Ўзбекистонда яшаётган халқлар бахтига Сиздек нурли, меҳрли, шафқатли инсон борлигидан беҳад хурсандмиз. Сизга худодан узоқ умр ва куч-қувват тилаймиз».

Мустақиллигимизнинг келажаги ёш авлод қўлида. Демак биз уни мустақиллигимиз тақдирини ишонадиган қилиб тарбиялашимиз лозим. Юқорида ана шундай тарбиячилардан бирининг хатидан парча келтирилган эди. Мана, ёш авлод тарбиясидек масъулиятли вазифани шараф билан адо этаётган яна бир муаллимнинг дил сўзлари:

«Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, — деб ёзади хоразмлик ўқитувчи Аҳмад Рўзиматов, — Сиз асос солган, Сиз эълон қилган мустақиллик халқимизга, келгуси авлодларга бахт келтиришига ҳеч шубҳа йўқ. Қисқа вақт ичида мамлакатимизни 150 дан ортиқ давлат тан олди. Шу эмасми Сизнинг буюклигингиз! Ўзбекистон халқи бахтига, тинчлик, дўстлик, биродарликни истайдиган бошқа халқлар бахтига соғ-омон бўлинг!».

Республикамизда халқ турмушининг бошқа республикалардагидан кескин фарқ қилиши юртимизда тинчлик, тотувликнинг барқарорлиги билан бевосита боғлиқ. Президентимиз нафақат республикамизда, балки бутун минтақада тинчлик-осойишталикнинг барқарор бўлиши учун куч-ғайратини аямаяпти. Юртбошимизнинг Тожикистондаги вазият хусусидаги саъй-ҳаракатлари барчага маълум. Тожикистон халқи ҳам бундай фидойиларча ишлари учун Президентимиздан миннатдорлигини ҳар доим изҳор қилиб келмоқда. Мана, Тожикистондаги ўзбек жамиятининг раиси Қурбон Сатторовдан келган хатдан бир парча:

«Тожикистонда яшовчи бир ярим миллион ўзбекнинг иродасини ифода этувчи ўзбек жамияти бошқаруви номидан Сизни, муҳтарам Ислом Абдуғаниевич, Сизнинг сиймонгизда бутун Ўзбекистон халқини буюк истиқлол байрами билан табриклашга ижозат бергайсиз. Ҳур Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти орасида обрўси ва нуфузи тобора ошиб бораётганидан, энг муҳими, халқингиз тинч, осуда яшаб, меҳнат қилишига омил бўлаётган барқарор ички ва ташқи сиёсатингиздан беҳад хурсандмиз. Ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, жафокаш Тожикистондаги биродаркушлик урушн оловини сўндирилишида Сизнинг саъй-ҳаракатларингиз беназир бўлди. Аждодлари юзлаб йиллар шу сарзаминда яшаб келган ўзбеклар пароканда бўлиб кетишдан асралдилар, тожик миллатининг мавжудлиги ҳам сақлаб қолинди.

Сизга, ҳурматли Ислом ака, ўз юртингизнинг осойишталигини таъминлаганингиз, бизнинг жумҳуриятимиз ўрта асрчилик жаҳолати исканжасига тушиб қолишининг олдини олишга қўшган ҳиссангиз, очарчилик таҳдид сола бошлаган энг оғир, даҳшатли дамларда берилган инсонпарварлик ёрдамингиз учун Тожикистоннинг миннатдор ўзбек аҳолиси таъзим бажо келтиради.

Юртингиз обод, элингиз шод, фаровон бўлиши учун сарфлаётган кучингизга куч, умрингизга умр қўшилаверсин. Буюк халқ буюк фарзандларни вояга етказади. Буюк фарзандлар халқини ўзининг улкан ишлари билан улуғлайверади».

Республикамизда аҳолининг, айниқса, унинг кам таъминланган қисмини, шунингдек, нафақахўрлар ва меҳнат ногиронларининг ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича олиб борилаётган ишлар ҳам ҳамманинг кўз ўнгида турибди. Мана бу миннатдорлик хатлари аҳолининг ана шу табақаси намояндаларидан келган:

«Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, — деб ёзади асакалик биринчи гуруҳ меҳнат ногирони Таваккал Раҳмонов, — мен Сизни Ўзбекистон мустақиллик кунининг икки йиллик улкан байрами билан табриклайман. Ички ва ташқи сиёсатингизни бундан буён ҳам шу тарзда олиб боришингиз учун Сизга Оллоҳдан соғлиқ тилайман. Биздек ногиронларга қилаётган ғамхўрлигингиз учун миннатдорчилик билдираман».

Тошкентлик нафақахўр Неъмат Аҳмедов ҳам Президентимизга ана шундай истаклар билдирган.

Мана бу мактублар эса, доимо юртга омонлик, фарзандларга камол тилаб қўлларини фотиҳага очадиган «тилларида дуо кексалар»дан келган.

Фарғоналик 94 ёшли Ҳавобуви аянинг набираси у кишининг дил сўзларини ёзиб юборибди: «Ассалому алайкум, азиз Ислом ака, гўзал Фарғона водийсининг Қармоқ қишлоғи аҳолисидан Сизга қизғин салом йўллаймиз. Мен энам бўлмиш 94 ёшли Ҳавобуви илтимосларини бажариб, мустақилликнинг икки йиллик тўйи муносабати билан у кишининг қалбларидан қайнаб чиққан дил сўзларини ёзиб юборяпман... Ушбуни фақат энамнинггина эмас, бутун Ўзбекистон халқининг миннатдорчилик изҳорлари, деб ўйлайман ва Сизга мустаҳкам соғлиқ ва узоқ умр тилаб қоламан».

«Мен ҳозирда 95 ёшга кирган бўлсам-да, истиқлол туфайли 95 кунлик инсон каби беғубордурман, — деб ёзади бувайдалик 95 ёшли бошқа бир онахон. — Оллоҳ таоло Сиздек фидойи инсонни доимо ўзининг порлоқ нури билан эъзозласин...»

Тошкентлик отахон Аҳмаджон Одилов Президентга мурожаат қилар экан, қутлуғ айём билан қутлар экан, ўзининг ҳаёти лавҳаларини ҳам баён этади.

— «Ҳурматли ўғлим Исломжон, — дейди Аҳмаджон ота ўз мактубида — Мен отангиз тенги мўйсафид. Одил ўғли Аҳмаджонман. Ёшим 85 да, 1000 ойнинг юзини кўряпман, 6 ўғлим, бир қизим, 31 неварам, 27 эварам бор».

«Олтин олма — дуо ол», дейди доно халқимиз. Президентимиз номига оқиб келаётган хатлардан юқорида айтилганидек, денгиздан бир томчи мисоли олинган бу парчалар халқимизнинг ўз Президенти, унинг олиб бораётган ишларига муносабатини кўрсатиб турибди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ ҚОЗОҒИСТОНДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 27 август куни Қозоғистоннинг Кўкчатов шаҳридан қайтиб келди. Бу ерда Ўзбекистон раҳбари Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев ва Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Акаев билан биргаликда ўзаро иқтисодий ҳамкорлик масалаларини муҳокама қилди.

Шунингдек, уч республика Президентлари Қозоғистоннинг Оқмола, Кўкчатов ва Шимолий Қозоғистон вилоятлари раҳбарлари билан учрашдилар, ғалла ўримининг бориши билан танишдилар. Маълумки, ўзбекистонлик механизатор ва ҳайдовчилар ғалла ўрим-йиғимида қозоғистонлик биродарларига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Ислом Каримовни Тошкент аэропортида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, республика Бош вазири А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари М. Умурзоқов, Т. Алимов, ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ЎзА).

СЎНГГИ ХАБАР

«ДОРИЛАМОН КУНЛАР КЕЛДИ»

Куни кеча пойтахтнинг Аброр Ҳидоятов номидаги театр залида Ўзбекистон мустақиллигининг 2 йиллиги олдидан «Дориламон кунлар келди» дея ном олган адабий-бадиий анжуман ўтказилди. Уни Ўзбекистон Республикаси хотин-қизлар қўмитаси уюштирган.

Ушбу театрлаштирилган кеча мустақилликка эришган ўзбек аёлини, меҳри дарё онахонларни мадҳ этди. Саҳнани инсониятнинг энг биринчи қўшиғи — муқаддас алла очди. Сўнг бирин-кетин Тўмарис, Қурбонжон Додхоҳ, Нодирабегим образидаги санъаткорлар чиқишди.

Йиғилганларни хонанда Маҳмуджон Азимов янги қўшиқлари билан хушнуд этди. Ойдин Ҳожиева, Усмон Азим, Азим Суюн каби шоир-шоиралар мушоира уюштирдилар.

Республика хотин-қизлар қўмитаси раиси, Ўзбекистон халқ шоираси, «Саодат» журналининг Бош муҳаррири Ҳалима Худойбердиева ҳам табрик сўзи билан чиқиб, кеча иштирокчиларига ўзининг янги шеърларидан намуналар ўқиб берди.

БАЙРАМОЛДИ ТАДБИРЛАР

Хоразм вилоят Ёшлар Иттифоқи ва унинг шаҳар ва туманлардаги қўмиталари бир қатор тадбирларни ўтказишни режалаштириб қўйган. Вилоятқўм ҳомийлигида мустақиллигимизнинг икки йиллиги шарафига халқаро шашка бўйича вилоят биринчилиги ўтказилмоқда.

Ташкилотнинг Янгибозор ноҳия бўлими байрам тадбирларини ўтказиш учун ўз жамғармасидан 250 минг сўм пул ажратган. Шу куни 30 нафар етимга минг сўмдан, 22 нафар юз ёшдан ошган қарияларга 500 сўмдан ва ишлаб чиқаришда фаол 80 нафар ёшга минг сўмдан мукофот пуллари берилади. Байрам муносабати билан туман мактаблари ўқувчиларидан 60 нафарига махсус стипендия ҳам ташкил этилган.

Ёшлар ташкилоти Янгиариқ туман жамоа хўжаликлари ёшлари ўртасида «Юртим мустақиллиги — мадҳиямизда!» шиори остида кўрик-танловлар, Хива шаҳар ва туманида «Иқбол» беллашувлари ташкил этилиб, маррага яқин қолинди. Ғолибларни эса махсус совғалар, пул мукофотлари кутмоқда.

* * *

Урганч шаҳар Ёшлар Иттифоқи қўмитаси Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги олдидан бир қатор тадбирлар ўтказди.

Ёшлар ташкилоти ташаббуси билан Урганчдаги барча оромгоҳларда байрам санасига бағишлаб «Мустақил Ўзбекистон», «Соғлом авлод — Ўзбекистон келажаги», «Рақс — 93» мавзуларида кўрик-танловлар, ёш хонандалар ижросидаги концертлар уюштирилди. Бундан ташқари шаҳар тикувчилик фабрикаси ёшлари билан умуминсоний қадриятлар, миллий урф-одатлар борасида қизиқарли кечалар бўлиб ўтди. Шаҳар Ёшлар Иттифоқи совринни учун барча ташкилотларда «Ёш куч-ғайратимиз мустақил Ўзбекистонга!» мавзуида ўтган ҳафталик барчада яхши таассурот қолдирди.

М. ҚУРБОННИЁЗОВА.

САРПО МУБОРАК!

Истиқлол байрами арафасида Баҳоуддин Нақшбанд мажмуида 300 ўринли шинам чойхона ва ошхона, 25 ўринли меҳмонхона қуриб битказилди. Шу муносабат билан ўтказилган йиғинда Бухоро вилояти ҳокими Д. Ёдгоров ва Мовароуннаҳр мусулмонлари диний бошқармаси ҳайъатининг раиси Мухторжон ҳожи Абдуллоҳ Ал Бухорий ўғли сўзга чиқди.

Зиёратгоҳни таъмирлашда катта ҳисса қўшаётган хоразмлик, самарқандлик ва наманганлик усталарга сарпо кийгизилди, эсдалик совғалари берилди.

МУСТАҚИЛЛИК ОШИ

Бухоро Ёшлар Иттифоқида яхши анъана юзага келди. Мустақиллик тадбирлари асосан марказда ўтказилиб қолмай, кўпроқ туман ва хўжаликларда, бевосита ёшлар давраларида бўлиб ўтмоқда. Катта тўй арафасидаги яна бир учрашув бу гал Жондор туманида уюштирилди. Вилоят Ёшлар Иттифоқи илғор йигит-қизлар учун қабул маросими ташкил этди. Йиғинда туман ҳокими Ҳамро Раҳмонов ёшларни байрам билан муборакбод этди. Куй-қўшиқлар, дил сўзлари, аскиялар айтилди. Сўнг, вилоятнинг илғор ёшларига дастурхон тузалиб ош берилди.

Наманган вилоятидаги Косонсой шойи тўқиш фабрикаси республикамиздаги сердаромад корхоналардан бири ҳисобланади. Фабрика кейинни кенгайтираётганлиги диққи пайтларда ўз тамоқлари қатга моликдир. Шахсан Президент ёрдами ва маслаҳати билан қурилаётган пахтадан момиқ мато ишлаб чиқариш фабрикаси ва пиллакашлик фабрикаси бунинг ёрқин мисолидир.

СУРАТДА: Косонсой шойи тўқиш фабрикаси директори, халқ ноиби Файзуллохон Акрамов (ўртада) қурувчи мутахассислар билан маслаҳатлашмоқда.

Суратчи Т. МАҲКАМОВ (ЎзА).

Диққат марказида— хорижлик талабалар

ЭНДИЛИКДА УЛАР МАМЛАКАТИМИЗДАГИ БАРЧА ВИЛОЯТЛАРДА ТАҲСИЛ ОЛИШАДИ

Тошкентда Олий ва ўрта таълим вазирлиги қошида ташкил қилинган хорижлик талабалар билан ишлаш кенгашининг мавжудлиги ҳақида бирор билиб, бирор билмас эди. Ҳақиқатан ҳам республикамиздан ташқари ҳудудан, асосан Тошкент олий ўқув юртларига таҳсил олаётган йигит-қизларнинг бир маркази, уларнинг ташвишлари, муаммолари, ўқиб яшаш шароитлари билан бевосита шуғулланадиган ташкилот борлигидан улар ҳам, биз ҳам бехабар эдик. Бугунги кунга келиб эса аҳвол ўзгарди. Таълим тизимимизда бир қатор тубдан янгиланишлар юзага ташланаётган маҳал, хорижий талабалар билан ишлаш Кенгаши ҳам ўз фаолиятини қайтадан кўриб чиқди.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида бўлиб ўтган йиғилиш ана шу масалаларга ойдинлик киритди. Кенгашнинг келажак режаларини белгилаб берди.

— Аввалambор, сўнгги бир-икки йил ичида жуда катта ўзгаришлар бўлди, — дейди хорижлик талабалар билан ишлаш Республика кенгашининг раиси, олий ва ўрта таълим вазирининг биринчи ўринбосари Бахтиёр НАЗАРОВ. — Илгари хориждан Ўзбекистонга ўқиш ниятида келган ёшларнинг 99 фоизи Тошкентдаги Олий ўқув юртларига жойлашган бўлсалар, эндиликда мамлакатимизнинг деярли барча вилоятларига бориб ўқиш имкониятига эга бўлдилар. Бу эса бизнинг фаолиятимизни янада жонлантиришни талаб қилди.

Шу кунга қадар қай бир ташкилот бор куч-қувватини ишга солиб, хорижлик талабаларнинг келди-кетиси билан шуғулланди? Бу ҳам майли. Ўзбекистоннинг ўзидан чет элга ҳозир қанча кетишган. Улар ким, қандай хулқли йигит-қизлар? Билим даражалари ҳақиқатан ҳам талабга жавоб берармикан? Бундан ташқари вилоят раҳбарияти ўз ҳудудидан ўқишга кетаётган ёшларнинг аниқ ҳисоб-китобидан бохабарми? Бизнинг Кенгаш ана шу масалаларни ҳал қилишга ҳам жиддий эл боғлаб, туғилаётган камчиликларни бартараф қилишни истардим. Бунинг учун шарт-шароит ҳам, имконият ҳам етарли.

Ҳақиқатан республикамизга жаҳоннинг турли бурчакларидан минг-минглаб ёшлар ўқишга келяпти. Кўпинча улар учун яратилган шароит, муҳайё қилинган қулайликларга ўзимизнинг талабаларнинг ҳам ҳаваси келади. Аммо шаҳар бедарвоза эмаслигини унутиб қўймаяпмизми?

Хўш, чет эллик талабалар ким билан, қайси ташкилот билан шартнома тузиб ўқишяпти? Ёки бўлмаса, мустақил Ўзбекистонга илк бора қадам босган ёшлар билан ким мулоқотда бўляпти экан? Ахир уларни ўзбекона руҳ, урф-одат, расм-русумлар билан, бу ердаги қонун-қоидалар билан чуқур таништирадиган бир ташкилот бўлиши керак-ку. Тўғри, бу масалалар билан олий ўқув юрти мутасаддилари ҳам шуғулланишади, лекин шунинг ўзи кифоя қилмайди, бизнингча.

Мана шу масалалар билан бундан кейин хорижлик талабалар билан ишлаш Республика кенгаши шуғулланади. Кенгашнинг иш режасига олий ўқув юртларининг ректорати ва профессор-ўқитувчилари чет эллик талабалар билан олиб бораётган фаолиятини назорат қилиш, ётоқхона, турмуш масалалари доимо бохабар бўлиш кабилар киритилган. Бундан ташқари талабаларнинг дам олиш вақтларини уюштириш, қишки, ёзги таътилларини ўтказиш, виза каби масалалар ҳам уларнинг назорати остида бўлади. Кенгаш аъзолари хорижлик ёшларни Ўзбекистон тарихи ва бугуни билан кенг таништиришни, шоир ва ёзувчилар, олим-уламолар билан мулоқотда бўлишларини таъминлашни режалаштирган.

Биз эса хорижлик талабалар билан ишлаш Республика кенгашига омад тилаймиз.

Я. КАРИМОВА.

«АТТАН»НИНГ УЧИНЧИ ТАДБИРИ

РАТА — ТАСС мухбирининг хабарига қараганда, Қозоғистондаги ядро қуролига қарши жамоатчилик ҳаракати аъзолари шу йил август ойининг охиригача Хитой Халқ Республикасининг чегарасига қадар тинчлик юриши ўтказмоқчи. Бундан кўзланган мақсад Хитой ҳукуматини Лоб-Нор полигонини ёпишга мажбур қилиш.

Мазкур юриш «Аттан» ядро полигонларини тугатиш республика халқ штаби томонидан ташкил этилмоқда. Бу «Аттан»нинг учинчи тадбиридир. Улар бир неча ой аввал Алматидаги ХХР элчихонаси биноси рўпарасида ўтказган митингларда ҳам шу талабни қўйган эдилар. Хитойликлар буни мамлакат ички ишларига қўпол равишда аралашиш деб баҳолашмоқда.

Мазкур ҳаракатга хайрихоҳ бўлмаган Қозоғистон расмий доиралари юришни ўтказишга рухсат беришмаётир. Лекин «Аттан» раҳбари Амантай Асилбековнинг баёнот беришича, «Қандай қилиб бўлса ҳам бу тадбир албатта амалга оширилади».

(ЎзА).

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

● АРМАНИСТОН Президенти Левон Тер-Петросян расмий сафар билан Туркманистонга келди. Икки давлат раҳбари ўртасидаги учрашувда қўшни республикалар билан иқтисодий ҳамкорлик, жумладан, Арманистон ва Туркманистон ўртасидаги муносабатлар муҳокама қилинди. Бу борада бир қанча шартномалар имзоланди.

Петросян Туркманистон раҳбарининг ноябрь ойида собиқ Шўролар Иттифоқи раҳбарларининг учрашувини ўтказиш ҳақидаги таклифини қўллаб-қувватлашини маълум қилди. С. Ниёзовнинг таклифини 17 август куни Ашхободга келган Грузия раҳбари Э. Шеварднадзе ҳам қувватлаган эди.

● ЖЕНЕВАДАГИ музокаралардан Сараевога қайтиб келган мамлакат раҳбари Алия Иззатбегович мухбирлар билан суҳбатда учрашув натижаларидан унчалик мамнун эмаслигини айтди.

Жума куни йиғиладиган парламент аъзоларига ҳам Женева тавсияларини тасдиқламасликларини сўрашини билдирди. Унинг айтишича, Босния ва Герцоговинанинг 3 минтақага бўлиниши адолатли бўлмаётир. Женева учрашуви тавсиясига кўра, аҳолисининг 45 фоизини ташкил этаётган мусулмонларга мамлакат ҳудудининг 30 фоизигина ажратилмоқда, Сербларга 52 фоиз, Хорватларга 18 фоиз ҳудуд ажратиш режалаштирилган.

● АМРИҚО Қўшма Штатларидаги Гарвард университетининг профессори, таниқли иқтисодчи Жеффри Сакс Қирғизистон Президентининг маслаҳатчиси этиб тайинланди. Амриқолик мутахассис республика раҳбарияти билан ҳудуд иқтисодиётига алоқадор масалалар, Қирғизистоннинг дунё мамлакатлари билан ўзаро алоқаларидаги муаммолар борасида суҳбатлашди.

● ВЛАДИВОСТОКда янги ҳаво йўли очилди. У Сахалиндаги Зональное тайёрагоҳини «Катта ер» билан боғлайди. Самолётлар бир ҳафтада икки марта учади, чипта нархи 37 минг рубль. Янги ҳаво йўли Сахалиннинг узоқ туманларида истиқомат қилувчи аҳолининг илтимосига биноан очилди. Энди улар вилоят марказидан эмас, балки ўзларига яқин ва қулай тайёрагоҳ орқали «Катта ер»га чиқиш имкониятига эга бўлдилар.

● «САНКТ-ПЕТЕРБУРГСКИЕ НОВОСТИ» газетасининг хабар беришича, Петербургдаги ўртача иш ҳақи Россиядаги ўртача ойликдан пастдир. Ярим йилликда Россия Федерацияси бўйича ўртача маош 37500, Петербургда эса 33500 рубль бўлган. Бу жиҳатдан Россиянинг Шимолий ҳудудларида иш ҳақи анча яхши, деб ҳисоблайди газета. Жумладан, Мурманск вилоятида ўртача ойлик 82 минг рублдир.

● ЯПОНИЯ ҳукумати томонидан Қирғизистонга қизамиқ, сил касаллиги ва полимелитга қарши вакциналар бепул берилди. Уларнинг умумий қиймати 1 миллион Америка долларига тенгдир. Дорилар сешанба куни Бишкекка олиб келинди.

Республика Соғлиқни сақлаш вазирлигининг хабарига қараганда, 40 миллион Америка долларидан зиёд хорижий кредитлар эвазига Қирғизистон республикасида дори-дармон тақчиллигига барҳам берилди.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР·ХАБАРЛАР·ҲОДИСАЛАР

ЖАНГЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

БОКУ. Тоғли Қорабоғнинг армани кучлари Озарбайжоннинг Фузулий минтақасида 42 қишлоқни эгалладилар. Озарбайжон Мудофаа вазирлигининг хабарига кўра, Фузулий шаҳрининг шарқ томонида жойлашган қишлоқларга ҳужум бошлаган арман кучлари билан Озарбайжон миллий армияси ўртасида шиддатли тўқнашувлар бўлмоқда. Жабройил, Қубатли, Зангилан туманлари чегарасидаги қишлоқларга ҳам арманларнинг ҳужуми давом этмоқда.

Сўнгги маълумотларга қараганда, Озарбайжон миллий армияси Фузулий шаҳрини ташлаб чиққан.

ТУРКИЯДАН ШАКАР ЗАВОДИ

МОСКВА. Туркия шакар заводлари бирлашган ширкатлари билан «Сутек» қурилиш фирмаси ҳамкорликда Россиянинг Оренбург минтақасида шакар заводи қуриш тўғрисида шартнома имзоладилар.

Оренбург шаҳри ҳокимияти билан имзоланган шартномага кўра, «Сутек» фирмаси бир кунда 3 минг тонна қандлавлагини қайта ишлайдиган завод ҳамда корхона ишчилари учун 200 квартирали уй барпо этади. Қурилишга жами 100 миллион доллар сарфлаш мўлжалланмоқда.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

РЕКОРДЧИЛАР ТУРМУШ ҚУРИШМОҚЧИ

● КАЛИФОРНИЯНИНГ Блайс шаҳарчасида яқин кунларда тарихий воқеа содир бўлади: у ерда икки рекордчи — Гленн Вольф ва Линда Эссекснинг никоҳ кечаси ўтказилади. Улар икковининг ҳам рекорди шундан иборатки, бириси хотинбозликда рекордчи, иккинчиси эса эрбоз, яъни Гленн Вольф ҳозир 85 ёшда, лекин шу ёшдаям уйланаман деяпти ва Линда унинг қонуний йигирма саккизинчи хотини бўлади. Аммо Линда хоним ҳам бу жиҳатдан Гленндан қолишмайди. У ҳозир 53 ёшда бўлишига қарамай 22 марта эр «алмаштиришга» улгурган. Бу сафарги никоҳ эса йигирма учинчиси. Уларнинг иккови ҳам хотинбозлик ва эрбозликда «донг таратиб», аллақачон Гиннеснинг «Рекордлар китоби»га номлари тиркалган.

ЯХШИСИ ЭРТАГА КЕЛИНГ

● АМРИҚОНИНГ Вайкросс шаҳридаги поликлиникалардан бирининг кираверишида мижоз қай пайтда навбатсиз кириш имконига эга бўлиши ҳақидаги ёзув, тўғрироғи, мижоз ҳуқуқлари ёзилган улкан табло осиғлиқ туради. Унда келтирилган мижоз ҳуқуқлари шунчалар кўпки, уни ўқиб чиқиш учун анча вақт керак бўлади.

Қизиғи шундаки, таблонинг энг қуйи қисмига шундай сўзлар ёзилган: «Агар ўз ҳуқуқларингизни охиригача ўқиб чиқишга сабрингиз ва вақтингиз етган бўлса, демак, касалингизни бугун текширишимиз шарт эмас, яхшиси эртага келинг!»

ҚИММАТГА ТУШГАН САЁҲАТ

● ФРАНЦИЯЛИК сайёҳ Андре Брюжир ҳозир Ригада. Бунгача у 400 минг километр йўл босган. Андре бундан 38 йил муқаддам, яъни 17 ёшида дунё бўйлаб саёҳатининг биринчи турини бошлаган эди. Ўшанда унинг саёҳати 18 йилга чўзилди. Бу давр мобайнида у беш Оврупо тилини ўрганиб олди. Айниқса, саёҳат унинг учун жуда қимматга тушганини айтмайсизми? Боливия, Перу ва Колумбия қамоқхоналарида ўтириб чиқишга тўғри келди. Негаки, уни у ерда Че Гевар партизанлари ўзларига қўшиб олишган эди. Яна Араб мамлакатларида Исроил жосуси дея қамоққа тиқишган бўлса, Эронда совет жосуси дея қийнашди.

У Аляскаанинг 45 даражали совуғидаям юрди, шунингдек, Австралиянинг 50 даража жазирама чўлларида ҳам бўлди. Қисқаси ҳозир унинг Ригада бўлиши, у саёҳат қилган мамлакатларининг икки юзинчиси ҳисобланади.

СОҒЛОМ АВЛОД КЕРАК

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРИ ШАВКАТ ҚАРИМОВ БИЛАН МУЛОҚОТ

Вазир билан биринчи суҳбатимиз у бир қатор Оврупо давлатларига қилган сафари ниҳоясига етган кунлари бўлиб ўтганди. «Ҳали қилаётган ва бажарган ишларимизнинг ҳаммаси ҳақида айтолганим йўқ. Худо хоҳласа, яна бир учрашамиз!» деган эди ўшанда у. Бироқ ана шу суҳбат чўзилгандан чўзилди. Ниҳоят, кунларнинг бирида хонада қўнғироқ жиринглади. Бу вазирнинг ёрдамчиси эди ва Шавкат Иброҳимович эртаси куни кутишини билдирди.

— Мамлакатимиз соғлиқни сақлаш тизимини истиқболда қандай ўзгаришлар кутади!

Вазир билан мулоқотимизни ана шу савол билан бошладик.

— Ўзбекистоннинг мустақиллиги туфайли бутун соҳаларда имкониятлар даражаси ўсди. Худди шу жумладан бизнинг тармоқда, соғлиқни сақлаш тизимида ҳам. Такрор бўлса-да айтишим керак. Илгари ҳар бир қадамимизни Москва билан келишиб, унинг рухсатисиз босмасдик. Энди истиқлол шарофатини қаранг. Бугун қадамларимизни эҳтиёжга қараб қўяётирмиз. Ўзимизга хос тизим тузишга киришган эдик ва бунга эришдик ҳам. Бир мисол келтираман: мамлакатимиз аҳолисининг 44 фоизини болалар ташкил қилгани ҳолда собиқ иттифоқ даврида уларга умумий шифокорларимизнинг атиги 17 фоизи хизмат кўрсатарди. Нега ундай эди, деган табиий савол туғилади ва бунга ҳам жавоб бераман. Ўша йиллари мутахассислар тайёрлаш ва уларни тақсимлаш жараёнида бир ёқлама сиёсат туфайли улар жой-жойига тўғри тақсимланмаганди. Аниқроғи демография ҳисобга олинмаган. Натижада нима бўлди? Ҳар бир хонадонда, оилада 1-2 нафар бола тўғри келадиган Россияда ҳам болалар шифокорлари аҳолининг умумий сонга нисбатидан белгиланарди. Аҳолисининг аксари қисмини болалар ташкил этадиган Ўзбекистон ва бошқа Марказий Осиё республикаларига ҳам шу нисбат жорий этиларди. Бундай даволаш сиёсатидан воз кечиш мақсадида ўзимизга хос тизим ишлаб чиқдик. Янги дастурга кўра, қўйган илк қадамларимиз нималардан иборат? Бу йил биринчи марта олий ўқув юртларига қабул қилинувчи болалар шифокорлари — педиатрлар сони даволовчи шифокорлар сонидан кўп бўлди. Шунингдек, она ва болалар саломатлигини муҳофаза этиш юзасидан миллий дастур тасдиқланди. Парламентда шу масала билан шуғулланувчи алоҳида комиссия ишлаб турибди. Бу — оналар ва болалар саломатлиги, умуман саломатлик иши давлат сиёсатига айлантирилди, демакдир.

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида биринчи бўлиб, қолаверса, дунё тарихида биринчи маротаба янги нишон — «Соғлом авлод учун» ордени таъсис этилди. Давлатлараро жамғармага асос солинди. Биз буюк давлат қуришни кўзлаган эканмиз, ана шу давлатга уни тебратадиган соғлом авлодлар керак. Баркамол, жисмонан етук ёшлар зарур. Бу иш фақат соғлиқни сақлаш тизимининг эмас, балки умумдавлат ишига айлантирилди. Бугунги кунда бизнинг ишимиз билан жойларда барча ҳокимлар шуғулланишяпти.

Тўғри, бу чора-тадбирларнинг маҳсули, самараси бир-икки йиллар оралиғида кўзга кўринмайди. Аммо катта ижобий ўзгаришларга пойдевор қўйилаётгани ҳақиқатдир. Шу ўринда яна бир нарса. Таълим тўғрисидаги Қонунга асосланиб, 10 та хорижий давлат тажрибасига таянган ҳолда икки босқичли таълимни жорий этишга киришдик. Бундай усулнинг моҳияти ҳақида: талаба аввалига 5 йил ўқиб бакалавр даражасини олади. Яна икки йил ўқигач ҳақиқий шифокор бўлиб чиқади. Қолаверса, мустақиллик туфайли айниқса ёшлар учун бир пайтлар, ҳатто, энг зўр олимлар ҳам орзу қилиши мумкин бўлмаган шароитлар туғилди. Бугун йигит-қизларимиз хорижий давлатларда таҳсил олиб, жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган мутахассис бўлиб етишишлари учун ҳамма эшиклар очиб қўйилди. Ана шу улкан ва хайрли ишларнинг бошида мамлакатимиз Президенти И. А. Каримовнинг турганлиги биз тиббиётчиларни янада юртпарварроқ бўлишга ундайди.

— Истиқлолга эришганимизга ҳам икки йил бўлди. Ушбу қисқа давр ичида қайси хорижий давлатлар билан ҳамкорлик алоқалари йўлга қўйилди ва қайси давлатлар билан шундай муносабатлар ўрнатилиши кутилмоқда!

— Саволингизга жавоб беришдан олдин бир жиҳатга алоҳида тўхталишни истардим. Тиббиёт тўғрисида гап борганда, кўпинча бизнинг табобатимизни қолоқлар рўйхатига тушириб қўйишади. Йўқ! Мен ўз тиббиётимизни қолоқ деёлмайман. Ибн Синолар сингари табобат илмининг султонлари етишиб чиққан замин табобати қолоқ бўлиши ёки шу номни олиши асло мумкин эмас. Илм-фанда биз жаҳондаги энг илғор давлатлар қаторида турганмиз ва шундай бўлиб қолишимиз шарт. Бевосита мавзуга қайтадиган бўлсак, бизнинг вазирлигимиз ҳозирнинг ўзидаёқ қатор илғор давлатлар билан ўзаро ишчан ҳамкорлик муносабатларига замин яратиб улгурди. Хусусан, Гулистонда Хитой Халқ Республикаси билан ҳамкорликдаги даволаш муассасаси очилди. У ерга сизни ҳам таклиф этаман. Даволаш гимнастикасидан тортиб, нина билан даволашгача бўлган муолажалар қўлланилмоқда. Шунингдек Тошкент вилоятининг Қуйи Чирчиқ туманида даволаш муассасаси очилиши ҳақидаги шартномага қўл қўйдик. Ушбу шифохона ишга тушгач унда фақат кореяликлар иш олиб боришади. Германиянинг Гонувер дорилфунуни билан илм соҳасида ҳамкорликни йўлга қўйишга аҳдлашдик. Бу ерда имзоланган битимга мувофиқ ёш олимларимиз Германияга борадилар ва тажриба ўрганишни шу дорилфунунда ўтайдилар. Кези келганда айтишим жоиз, бундай ҳамкорлик муносабатларини йўлга қўйишда шошилмаслик керак, деб ўйлайман. Чунки гап инсон саломатлиги муҳофазаси устида борар экан, биздан ўта ҳушёрлик кўрсатиш ҳам талаб этилади.

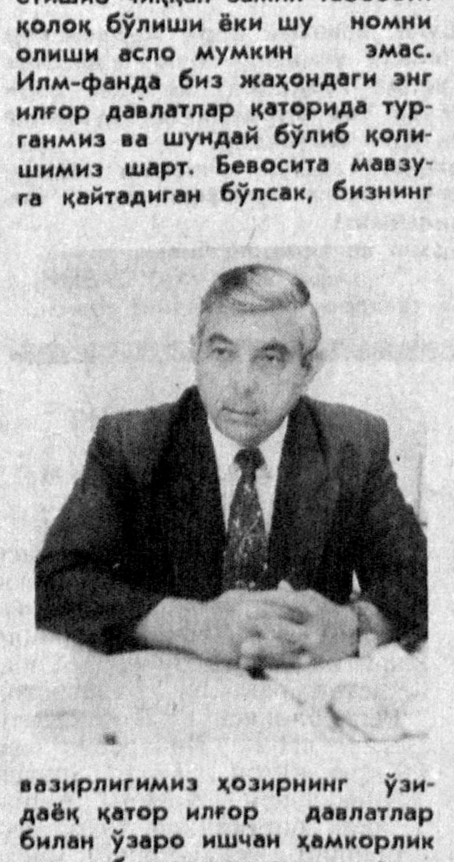

Хорижий давлатларда ўқийдиган ёки тажриба ўрганадиган ёшларни, мутахассисларни саралашга келганда, уни одилона ҳал этишнинг чора-тадбирларини белгилаганмиз. Профессор Нажмиддинов бошчилигида махсус комиссия иш олиб бормоқда. Асосий мезон эса, энг аввало, тил билиш, мустаҳкам билим ва теран дунёқарашдир. Қолаверса, чет элларда таҳсил оладиган ёки тажриба ўрганадиган мутахассисларимизга, уларнинг билими даражаси ва феъл-атворига қараб мамлакатимиз кишилари ҳақида хулоса чиқаришлари турган гап.

— Мамлакатимиз аҳолисига малакали тиббий хизмат кўрсатиш учун қанча даволаш муассасаси, шифокорлар талаб этилади ва амалда қанчаси фаолият кўрсатмоқда!

— Юқорида айтдим-ку, бу масалаларда заифлик жойларимиз бор деб. Ҳозир бир неча рақамларни келтираман ва хулосани ўзингиз чиқаравеpинг. Соғлиқни сақлаш вазирлигимизга қарашли даволаш муассасаларимизда 76000 врачлар ишлайди. Бу 22 миллионли аҳолиси бўлган мамлакатимиздаги врачлар сони. Энди Туркияни олиб кўрайлик. Бу мамлактнинг 60 миллионли аҳолисига 23—24 минг нафар шифокорлар хизмат кўрсатишади. Кореянинг 42 миллионли аҳолисига атиги 12 минг нафар врачлар тўғри келади. Малайзияда яшовчи 19 миллион фуқарога 6 минг 200 нафар шифокор ишлайди. Кўриб турганингиздек, тиббиётчилар сонига келганда жаҳондаги энг илғор давлатлар даражасидан ҳам ўзиб кетганмиз. ғида шундай қилишга: ўқи-кўрсатиш сифати?..

Вазирлигимиз олдида шу бугунги кунда турган энг долзарб масала бу — тиббиёт ходимларимизнинг хизмат кўрсатиш даражаси ва савиясини оширишдан иборат. Бошқача қилиб айтганда, сифат, сифат, ва яна сифат. Бошқа жойдан биров келиб халқингга енг бўлолмайди. Айниқса, ўзинг ўз юртдошларинг тақдирига, ҳаётига, саломатлигига бефарқ қараб турганда... Шифохоналардаги ўринлар масаласига келсак, шу пайтгача бизда 256 минг беморга мўлжалланган жой (койка) мавжуд эди. Бугунга келиб, биз ана шу ўринларни 40 мингтага қисқартирдик. Ўринлар етишмаслиги оқибатида беморлар шифохона йўлкаларида ётишига тўғри келадиган бир пайтда шундай қилиш ўринлими, деган савол туғилиши ҳам табиий. Биз ривожланган, тараққий топган давлатлар йўлидан борар эканмиз, даволаш тизимида ҳам туб бурилишлар ясашга мажбурмиз. Бу ўринда мен замонавий даволаш услубларини назарда тутаётирман. Энди ўша тараққий топган давлатлар соғлиқни сақлаш тизими тажрибасига тўхталадиган бўлсак, уларда 80 фоиз беморлар амбулатория йўли билан даволанадилар. Кундузги стационарлар бу борада жуда қўл келади. Мавжуд ўринларни қисқартиришимизнинг боиси ҳам шунда. Хорижда бир беморга 18 квадрат метр саҳн тўғри келгани ҳолда бизда бу меъёр 7 квадрат метрга ҳам бормайди. Шундай экан, мавжуд доимий даволаниш муассасаларидаги жойларни қисқартириш ҳисобига биз кундузги даволаш муассасалари учун ҳам етарли жойга эга бўламиз. Етиб даволанадиган беморларга ҳам меъёрдаги шароит юзага келади.

Мутахассислар тайёрлаш тизимини ҳам қайта қуриш чоғида шундай қилишга: ўқитувчилар билан таҳсил олаётган талабалар ўртасидаги нисбатни батамом ўзгартиришга қарор қилдик. Ахир ўзингиз ўйланг: битта сартарош шогирд тайёрламоқчи бўлса, ҳеч қачон бирваракайига иккита шогирд тутмайди. Олдин биттасини тетапоя қилгач, иккинчисига ўтади. Ахир бизнинг соҳа энг нозик — тиббиёт-ку! Инсон тақдири, ҳаёти билан ўйнашиб бўлмайди!

— Демак, юқоридаги касалхоналардаги ўринлар сонини қисқартириш тадбирларидан янги соғлиқни сақлаш муассасалари қурилиши ҳажмини қисқартириш мумкин, деган хулоса келиб чиқмайдими!

— Йўқ, асло! Такрор айтаман: ўринлар сонини қисқартириш дегани, бу қурилишлар тўхтайди, дегани эмас. Биласизми, мавжуд шифохоналаримизнинг 70 фоизини мослаштирилган бинолар ташкил этади. Кўпгина жойларимизни касалхона, деб атаймизу, аммо улар аслида касалхона эмас. Шундай экан, бу йўналишда ҳали кўпгина ишларни амалга оширишимиз зарур бўлади. Муайян ишлар ҳам қилиняпти ва бунинг учун жойлардаги бир қатор вилоят ва туман ҳокимларига ўз ташаккуримни етказишни истардим. Улар бизга кўп ёрдам кўрсатишяпти.

Шундай янги шифохоналардан бири Наманганда очилди. У юрак хасталикларини даволайдиган энг кўзга кўринарли даволаниш маскани бўлади. У ер энг жиддий хасталикни даволаш учун барча шарт-шароитлар муҳайё этилгани билан ажралиб туради. Касалхона очилишида қатнашган чоғимда бунга ўзим амин бўлдим.

Аммо капитал қурилишлар масаласи, энг аввало, маблағ, бюджет билан боғлиқ эканлигини ҳам унутмаслик керак. Мустақил ривожланиш йўлига ўтган мамлакатимиз бюджети ҳозир катта харажатларни кўтариши қийин. Шундай бўлишига қарамасдан, республика ҳукумати аҳоли соғлиғини муҳофаза қилиш ишига катта-катта маблағларни ажратиб келмоқда. Агар тиббиёт ишини тўлақонли йўлга қўйишни истасак, бунинг учун ялпи миллий даромаднинг 7—8 фоизини шу соҳага ажратишимиз керак. Бироқ АҚШда бу кўрсаткич 10,6, Швецияда 9,2 фоизни

ТЎРСУН МОМО ДУОЛАРИ

Мустақиллигимизнинг икки йиллиги байрам қилинаётган шу кунларда мингтепалик Турсун Момо юз ёшга кирди. Эҳтимол, роппа-роса юз эмас, тўқсон еттидир, ким билади. Майли-да энди. Ахир, унда ҳеч қандай ҳужжатнинг ўзи йўқ. Паспорт ҳақида-ку гап ҳам бўлиши мумкин эмас... .

— Тошлоқда туғилганман, — дейди момо. — Ёлғиз қиз эдим. Қўрғонимизда туя кўп эди. Буғротуя, оқмоятия, нортуялар. Неколайнинг поези чиқди-ю, уларга қирон келди. Жониворлар поезни томоша қиламан деб тагида қолаверди.

Бибининг отаси туяларига кўчини ортиб, Тошлоқдан Мингтепа тарафга кўчиб кетган. Орадан неча йиллар ўтиб, мана момо бугун ҳайҳотдек ҳовлида бир ўзи. Невара-чевараларининг-ку ҳисоби йўқ. Бироқ кампир ўз уйим — ўлан тўшагим, дейди. Уйда оқ рўмолли отинча қизларни ўқитади. Тўғрироғи, момо уларга араб имлосини, қизлар эса унга газета ўқишни ўргатади.

Ҳатто анови тазйиқ йилларида ҳам унинг уйидан қизлар аримаган.

Неколайнинг замонида туғилган момо кимларни кўрмаган дейсиз! Икки ўғил, бир қизни оқ ювиб, оқ тараб катта қилган. Ҳаммасини ўзи ўқишга ундаган. Аммо болалари уни ёлғиз ташлаб кетгилари келмай, турли важ топган. Ўғиллари деҳқон — «ерга ёпишиб олган» — кампирнинг таъбирича.

«Ердан оёғи узилганнинг элдан оёғи узилади, — дейди у. — Каримов боламга раҳмат. Ери йўқда ғурур нима қилсин!

Яссавийни ёд билади момо. Машрабни — шоҳ Машраб деб улуғлайди. Юз ёшида ҳам тетик, зийрак, сертакаллуф. Икки гапнинг бирида «айланай» дейди.

Момога Тошкентда соҳибқирон Амир Темурга ҳайкал ўрнатилганини айтсам, жилмайди:

— Биламан, қизларимнинг газитида ўқидим.

Ана шунақа гаплар.

Хўш, юз ёшли момомиз улуғ айём кунларида нима юмуш билан банд бўларкин?

— Уйимда сизларни дуо қилиб ўтираман, — дейди. — Бошингиз байрамдан чиқмасин, айланай болаларим.

Ҳа, яна бир гап. Мен ана шу Турсун отиннинг энг кичик невараси бўламан.

Муҳаммаф ЮСУФ.
(ЎзА).

Зафаробод тумани—20 ёшда

Қўшалоқ байрам бўлади

Эртакларда бепоён чўллар одам юрса оёғи, қуш учса қаноти куяди, деб таърифланарди. Эндиликда юртимиздаги ана шу чўллар гулистонга айланди. Минглаб чўлга кўчиб келганлар ўтроқ бўлиб, уйлар қуриб, боғлар яратди. Энди бу ерларни чўл эди деса кўпчилик ишонмайди. Жиззах вилоятидаги Зафаробод тумани ҳудуди ҳам бепоён чўллардан иборат эди. Бундан йигирма йил олдин бу ерларнинг уйқусини тракторлар бузганди. Орадан қанча сувлар оқиб ўтмади дейсиз. Бугунги кунда бу туман равон кўчалари, кўркам бинолари билан республикамиздаги унча-мунча шаҳардан қолишмайди. Чўл бўстонга айланди. Йигирма йил — тарих олдида бир дақиқалик.

Аммо, шу вақт ичида туманда жуда кўп савоб ишлар қилинди. Келажакда қандай ишларни амалга ошириш мўлжалланмоқда? Туманнинг йигирма йиллигини меҳнаткашлар қандай қаршиламоқда? Ана шундай саволлар билан мухбиримиз туман ҳокими Собиржон АБДУСАТТОРОВ билан шулар ҳақида суҳбатлашди.

— Собиржон ака, сиз раҳбарлик қилаётган туман йигирма йиллик тўйини, республикамиз мустақиллигининг икки йиллигини нишонлаш арафасида. Энди буёғи қўшалоқ байрам экан-да.

— Ҳа. Бахт билан омадни эгизак, дейишади. Буни мен мустақиллик шарофати деб биламан, озодликни, мустақилликни дунёда ҳеч нарса билан таққослаб, ўлчаб бўлмайди. Буни баъзилар ҳали ўз қалбидан ўтказиб кўрмаган. Ахир бу — ўз бойликларимизга, ўз еримизга, тилимизга эгалик қилишимиз дегани-ку?!

Менинг бу туманга иккинчи йил раҳбарлик қилишим. Баъзилар ҳазиллашиб «мустақилликнинг ҳокими» дейишади. Ўзимга ҳам бу мустақиллигимиз қандайдир рамзий маъно касб этгандай бўлади.

Туманимизнинг йигирма йиллиги ҳақида гапирадиган бўлсам, халқимиз қўш байрамнинг гувоҳи бўладилар. Тўйимизга катта тайёргарликлар кўриб қўйганмиз, Унда спорт мусобақалари, халқ ўйинлари намойиш қилинади. Санъаткорлар шу куни туманимиз аҳли хизматида бўлади.

— Ўтган йил Жиззах вилоятида сиз раҳбарлик қилаётган туман пахта тайёрлаш режаларини биринчи уддалади. Бу йил далаларда аҳвол қандай?

— Деҳқонга ҳеч қачон осон бўлмаган. У ҳамиша табиатнинг қийинчиликлари билан курашиб келган. Шу йилнинг 23 майидаги даҳшатли дўл ва ёмғир туманимиз иқтисодига 1 миллиард сўм зарар келтирди. Деҳқонларимизнинг тадбиркорлиги туфайли қисқа вақт ичида кўп ишларни амалга оширдик. Кўз тегмасин ҳозир далаларимиздаги ҳар туп ғўзада 7—8 тадан кўсак бор. Насиб қилса, 32 минг тонна пахта беришни мўлжаллаяпмиз.

— Бозор иқтисодига ўтиш билан кўпгина хўжаликларда, туманларда аҳвол оғирлашганлиги кўпчиликка сир эмас. Қийинчиликлардан чиқиш учун туманда қандай ишлар қилинаяпти?

— Бозорнинг ўз қонунлари бор. Бозор иқтисодига ўтилиши билан кўпгина ташкилотлар оғир аҳволга тушиб қолди. Бу айниқса қишлоқ хўжалиги соҳасида аниқ кўриниб қолди. Эҳтиёт қисмлар, техникалар, ёнилғи ва ўғитларнинг нархлари кескин ошди. Аммо, туманимиздаги барча ишларни режали олиб борганлигимиз учун баъзи қийинчиликларни ички имкониятларимиз ҳисобига ижобий ҳал қилдик. 1945 тонна пахта толасини эркин сотиш ҳуқуқини қўлга киритдик. Бугунги кунда 1 тонна пахта толасини 1 миллион сўмга сотаяпмиз. Бу нақд 2 миллиард сўм демакдир.

— Ўзингизга маълум, республикамиз билан узвий алоқа қиладиган баъзи қўшни жумҳуриятларда хунрезлик урушлари давом этаяпти. Иқтисодимизни оғир аҳволдан чиқариш учун чет эл фирмалари ва ташкилотлари билан ҳамкорлик қилишларига кенг йўл очилди...

— Фикрингизни тушундим. Ҳақиқатдан ҳам собиқ СССР ҳудудининг кўпгина жойларида хунрезлик урушлари давом этмоқда. Бегуноҳ кишилар ўлдирилмоқда. Ишқилиб республикамизга кўз тегмасин. Ҳар биримиз бу кунларнинг қадрига етишимиз керак. Халқимиз тинч-тотув яшашида республикамиз Президенти И. Каримов хизматлари катта эканлигини унутмаслигимиз керак. Хорижликлар билан алоқа масаласига келсак, кейинги бир ой ичида тўртта чет мамлакатнинг фирма вакиллари билан учрашдим. Уларнинг ёрдами билан мева, сабзавот ва узумни қайта ишлайдиган ва қуритадиган заводни қуришни мўлжаллайдик. «Уч қаҳрамон» давлат хўжалигида сут, гўшт маҳсулотларини қайта ишлайдиган кичик корхоналар қуришга келишдик. Туман марказида нон заводи, суткасига 1,5 тонна пахта ёғи ишлаб чиқарадиган мойжувоз қурмоқчимиз. Туманимизда шакар заводи, ғишт заводини қуришни режалаштираяпмиз. Мақсадларимиз катта.

— Собиржон ака, байрам арафасида ҳамманинг ўз халқига айтадиган дил сўзлари бўлади.

— Халқимиз азалдан байрамларга, тўйларга ўч. Шунинг учун озгина пул топса дарров яқинларини чақириб дастурхон ёзади. Халқимизнинг боши тўйлардан, байрамлардан бўшамасин.

Фурсатдан фойдаланиб, «Туркистон»нинг барча мухлисларини туманимизнинг 20 йиллик тўйига таклиф қиламан. Барчага мустақиллик байрамингиз қутлуғ бўлсин, дейман.

Суҳбатдош
З. МАМАДАЛИЕВ.

ҚЎРИК-ТАНЛОВ ЯКУНЛАНДИ

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг икки йиллиги шарафига ёш ижодкорлар ўртасида «Ёшлар ижоди — Ватанга!» кўрик-танловини эълон қилган эди.

Куни кеча мазкур кўрик-танлов натижалари кўриб чиқилди.

БИРИНЧИ МУКОФОТ — 30 минг сўм пул — Абдулла Қодирий номидаги Тошкент Маданият институти ўқитувчиси **МИРЗАЕВ Муроджонга** жумҳурият газеталарида чоп этилган «Бунёдкор соҳибқирон» туркум тарихий мақолалари учун;

ИККИНЧИ МУКОФОТ — 20 минг сўм пул — «Саодат» журнали ходими, шоир **НОРҚОБИЛОВ Қўчқор**га «Дарё ортидаги йиғи» қиссаси учун;

УЧИНЧИ МУКОФОТ — 10 минг сўм пул «Туркистон» газетасининг бўлим мудири **МАМАДАМИНОВ Алимурод** (Муҳаммад АМИН)га «Туркистон» газетасида эълон қилинган ёшлар ҳаётига бағишланган туркум суратлари учун берилди.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси ва «Туркистон» жамоаси кўрик-танлов ғолибларини чин дилдан қутлайди ва келгуси ижодларида зафарлар тилаб қолади.

Ўқинг, бу қизиқ

ВАТАН ЖУҒРОФИЯСИНИ БИЛАСИЗМИ?

Ҳар бир одам ўзи яшаб турган маконни, унинг ижтимоий-сиёсий тарихидан тортиб, табиати-ю, табиий бойликлари ҳақида имкон қадар мукаммал билиши керак. Айниқса биз— мустақилликнинг икки йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўраётган ўзбекистонликлар.

Мана, ҳар биримиз ўз-ўзимизга савол бериб кўрайликчи, Ўзбекистоннинг жуғрофияси ҳақида нималар биламиз, деб. Афсуски, орамизда кўпчилик тўлиқ жавоб беролмай елка қисади.

Қуйида эълон қилаётган мақоламиз сизга бу борада оз бўлса-да ёрдам берар, деган ниятдамиз.

Ўзбекистон республикасининг ҳудуди 447,4 минг квадрат-километр бўлиб, катталиги жиҳатдан Марказий Осиё давлатлари ичида Қозоғистон ва Туркманистондан кейин 3-ўринда, аҳоли сони жиҳатидан Марказий Осиёда биринчи ўринда туради.

Марказий Осиё давлатлари билан ҳар томонлама, яъни иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва маданий алоқалар кучайган ҳозирги шароитда, республиканинг жуғрофий ўрни муҳим омил бўлмоқда.

Ўзбекистон республикаси чегарасининг узунлиги 5300 километр. Шунинг ярми Қозоғистон билан бўлган чегарага тўғри келади, икки республика орасидаги чегара текислик ерлардан ўтади, алоқалар учун осон ва қулай, чегаранинг яна каттароқ қисми Туркманистонга тўғри келади, бу чегара ҳам Қозоғистонникига ўхшаш. Тожикистон ва Қирғизистон республикалари орасидаги чегараларнинг бир қисми тоғлик, бир қисми водийлардан ўтади.

Ўзбекистон жўғрофий ўрнининг иккинчи томони ноқулай, яъни бевосита денгизга чиқаолмайди. Денгиз орқали дунё бозорига чиқиш учун Эрон, Туркия ва Покистон ерларидан ўтишга тўғри келади. Бунинг учун Туркманистоннинг Тажан станцияси билан Эроннинг Машҳад шаҳрини боғловчи Марказий Осиё давлатлари билан биргаликда темир йўл қурилиши (140 км. ли) бошлаб юборилди. Афғонистон ҳудуди орқали Покистоннинг Карочи портига чиқиш режалаштирилмоқда. Келажакда Трансосиё темир йўли орқали Хитойнинг Пекин ва Туркиянинг Измир шаҳарлари орасида поездлар қатнови йўлга қўйилади. Бу тадбирлар Ўзбекистон республикасининг жўғрофий ўрнини қулайлаштиради ва дунё бозорига чиқишни осонлаштиради.

Республика ҳудудининг 70 фоизи текислик, 30 фоизи тоғлик ва адирлардан иборат. Шарқ томонда қорли Тяншань ва Помир—Олой тоғлари жойлашган, улардан бошланган Сирдарё ва Амударё бўйларида ям-яшил воҳалар (водийлар) ҳосил бўлган, булар Ўзбекистоннинг ҳаётбахш ерларини ташкил қилади.

Тоғ-адирлар этакларида суғориладиган (обикор) ерлар кўп. Уларнинг майдони 4,5 млн. гектардан ошиқ, бу жиҳатдан Ўзбекистон Марказий Осиёда олдинги ўринда туради. Дарёлар суви, уларнинг ёзда кўп бўлиши, иқлимнинг нисбатан қуриқ ва иссиқ бўлиши (шимолда ижобий ҳароратлар йиғиндиси 3000, жанубда 5900 гача етиши) иссиқсевар, қимматбаҳо техника экинлари: пахта, каноп, мойли экинлар, шоли, сершира мевалар, таърифли полиз экинлари етиштириш имкониятини туғдирган.

Республика ҳудудининг кўп қисмида бир йилда икки марта ҳосил олиш имконияти мавжуд.

Ўзбекистон олтин ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан дунёда саккизинчи, жон бошига ишлаб чиқариш бўйича бешинчи ўринда, яъни Жанубий Африка Республикаси, Канада, АҚШ, Австралия, Заир каби олтинга бой давлатлар қаторида туради. Республикада 30 та янги олтин кони топилган, унинг умумий захираси 4000 тоннадан ошади. Ўзбекистон давлати эндиликда Швейцарияда ўз олтин захираси (300 тонна)га эга. Мурунтов (Навойи вилояти), Маржонбулоқ (Жиззах вилояти), Зармитон (Самарқанд вилояти), Олтинтопган, Кочбулоқ, Олма (Тошкент вилояти), Чодак (Наманган вилояти) ва бошқа йирик олтин конлари бор. Ўзбекистон олтини 99,99 пробали бўлиб, сифати жиҳатидан дунёдаги Олий андозага тўғри келади.

Ўзбекистон геологлари сўнгги вақтда Учқулоч яқинида Тузконда сифатли темир руда конини топдилар (Жиззах вилояти). Ҳозирда унинг захирасини аниқлаш ишлари кетаяпти.

Ўзбекистон қудратли ёқилғи энергетика базасига эга. Табиий газнинг аниқланган захираси 2 триллион куб метрга яқин.

Умумбашарий фан ва маданиятнинг бир қатор улкан даҳоларини берган Ўзбекистон аҳолисининг сони, маълумки, ҳозирги пайтда 22 млн.дан ошиб кетди. Саҳий табиати, ундаги меҳнатда яратувчанлик имкониятларига қўшимча халқнинг бағри кенглиги, болажонлиги каби сифатлари кейинги ўн йилликлар давомида унинг нуфузининг тез суръатлар билан ўсишини таъминлади. Аҳоли ўсиш суръатларига кўра республика кейинги йилларда Марказий Осиё мамлакатлари орасида фақат Тожикистондан бироз ортда қолмоқда.

Ўзбекистон аҳолисининг тез ўсиб бориши нимага ишора?

Бу аввало мустақил Ўзбекистоннинг эртанги куни, равнақига ишорадир. Зеро, уларнинг бугунги жисмоний ва илмий-маънавий соғлом тарбияси юртимиз эртасини ҳар жиҳатдан, ҳар соҳада етук фидокорларининг етишиб чиқишига, унинг буюк келажагига мустаҳкам заминдир. Ҳозирги вақтда Президентимиз ва ҳукуматимиз томонидан келажагимиз ҳисобланувчи ёш авлоднинг камолати йўлида амалга оширилаётган қатор тадбирлар, республиканинг биринчи ордени «Соғлом авлод учун»нинг таъсис этилиши айнан ана шу эзгу ниятларни кўзда тутади.

Ҳозирги пайтда Ўзбекистон аҳолисининг атиги 40 фоизидан сал ортиғи шаҳарларда истиқомат қилмоқда. Сурхондарё, Қашқадарё, Хоразм, Жиззах вилоятларида эса бу кўрсаткич янада паст — 19 фоиздан 29 фоизгача. Бу ҳолат мустақил Ўзбекистоннинг келгуси равнақи йўлини белгилашда уларни ҳисобга олишни талаб этади.

Ихтисослашган йирик ишлаб чиқариш тармоқларини ўз ичига олган республика аграр саноат мажмуаси аҳамиятга эга. Йирик кўп тармоқли сердаромад деҳқончилик минтақаси ҳисобланган Ўзбекистонда бу мажмуанинг қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчи, қишлоқ хўжалигига ишлаб чиқариш воситалари етиштириб берувчи ва етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларига ишлов берувчи тармоқлари эндиликда фаолият кўрсатмоқда. Маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳажмига кўра республикада энг йирик бўлган бу мажмуа ҳиссасига 44 фоиздан ортиқроқ умумий даромад тўғри келмоқда. Айниқса, пахтачилик соҳаси бу мажмуанинг негизини ташкил қилади.

Дарҳақиқат, пахта толасини ишлаб чиқариш ҳажмига кўра Ўзбекистон МДҲдагина эмас, балки дунёдаги энг йирик давлатлардан бири ҳисобланиб, Хитой Халқ Республикаси, АҚШ, Ҳиндистондан кейин туради. Шунингдек пилла, қоракўл терилари, хилма-хил мева ва узум тайёрлашда ҳам унинг салмоғи Марказий Осиёда энг юқоридир. Бундай хилма-хил қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан тайёр истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқариш, афсуски, имкониятлар даражасига нисбатан ҳали анча паст ривожланган.

Ўзбекистоннинг фақат хом ашёлар ўлкаси бўлиб қолишидан манфаатдор бўлган Қизил империя даврида атайлаб йўл қўйилган бу камчиликни ҳозирги кунда тубдан тузатишга киришилди. Фактларга мурожаат этайлик. Собиқ СССРнинг 62—65 фоиз пахта толасини ва 65 фоиздан ортиқ пилласини етказиб бериб келган Ўзбекистоннинг ип-газлама ишлаб чиқаришдаги салмоғи атиги 6 фоизни, шойи газламалари ишлаб чиқаришдаги салмоғи эса 6,9 фоизни ташкил қилган. Гарчи Тошкент, Бухоро, Фарғона, Андижон, Наманганда йирик ип-газлама комбинатлари, Марғилон, Наманган, Шаҳрихон, Самарқандда шойи газламалари ишлаб чиқарувчи корхоналар мавжуд бўлса-да, улар бу тармоқни ривожлантириш имкониятлари олдида анча ожиз натижалардир. Худди шунга ўхшаш манзараларни ғаллачилик ва боғдорчилик-узумчилик, сабзавот ва чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлашда ҳам кузатиш мумкин.

Мустақиллик шарофати туфайли нафақат қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлайдиган, шу билан бирга саноатнинг деярли барча индустриал тармоқлари ишлаб чиқаришида кескин сифат ўзгаришларни таъминлайдиган чоралар кўрилаяпти. Германия, АҚШ, Голландия Хитой, Жанубий Корея, Туркия каби кўплаб ривожланган хорижий мамлакатлар ишбилармонлари билан ҳамкорликда илғор технологияга эга бўлган бир қатор замонавий тўқимачилик, уст-бош кийимлари, озиқ-овқат маҳсулотлари, автомобиллар, радио-телемеханика, электроника воситалари ишлаб чиқарадиган корхоналар қурилмоқда. Булар қаторига Туркия билан ҳамкорликда Нукус, Бўстон, Қаршида ишга тушган ва қурилаётган тўқимачилик комбинатлари, Жанубий Корея билан ҳамкорликда Асакада — автомобиль, Тошкентда — телевизор, маиший хизмат техникаси корхоналари, АҚШ билан ҳамкорликда Тошкентда — нафис калава ип, Зарафшонда — олтин саралаш корхоналари, Германия билан ҳамкорликда Дўстлик шаҳрида бунёд этилаётган яна бир автомобилсозлик маркази, Италия билан ҳамкорликда Наманган, Косонсой, Сардобада ташкил этилган замонавий уст-бош кийимлари ишлаб чиқарувчи фабрикалар, Туркия билан биргаликда Бўкадаги аккумулятор заводи шулар жумласидандир.

Ўзбекистонда давлат мустақиллиги эълон қилингандан кейин ташқи иқтисодий алоқалар соҳасида янги давр бошланди. Эндиликда Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқаларини мустақил равишда халқаро ҳуқуқ нормалари асосида амалга ошира бошлади.

Ўзбекистоннинг ташқи иқтисодий алоқаларининг асосий шакли хорижий мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорлик қилишдан иборат. Улар билан валюта-кредит муносабатлари, илмий-техникавий ҳамкорлик, хўжалик корхоналарини биргаликда қуриш, олди-сотди ишлари тобора кенгайтирилмоқда.

Ташқи иқтисодий алоқалар Ўзбекистон мустақиллик эълон қилгандан бери тез суръатлар билан кенгайиб бормоқда. 50-йилларнинг ўртасида жумҳуриятимиз 32 та хорижий мамлакатлар билан алоқа қилган бўлса, эндиликда 70 дан ортиқ хорижий мамлакатлар билан мустақил алоқалар олиб бормоқда.

Эндиликда Ўзбекистон хорижга ер ости қазилма бойликлари, рангли ва қимматбаҳо металларни ва тайёр маҳсулотлар экспорт қилиш имкониятига эга бўлди.

Ўзбекистон пахтачилик машиналари, тўқимачилик жиҳозлари, пахта толаси, қоракўл териси экспорт қилишда МДҲ бўйича биринчи ўринда туради.

Ташқи иқтисодий алоқалардаги яна бир янгилик: ҳар бир корхона, хўжалик, жамоа, фирма ва шахсий хўжаликлар ўзлари мустақил равишда хорижий корхоналар билан алоқа олиб бориш имкониятига эга бўлдилар.

Ўзбекистон Республикаси келажаги буюк давлат бўлишига ҳамма асослар бор.

Ўзбекистон жўғрофияси, хусусан жумҳурият иқтисодий ва ижтимоий жўғрофияси ёш авлодни ўз Ватани, унинг бойликлари, имконияти ва порлоқ келажаги ҳақида аниқ ва ҳаққоний маълумотлар асосида миллий ифтихор руҳида тарбиялаб, оташин фидойилар етиштиришга самарали кўмаклашади. Бу фаннинг таълим-тарбия соҳасидаги ролига етарли аҳамият берилмаётганлик ҳоллари учрамоқда. Бу жиддий камчиликни тузатиш айнан ҳозирги республика мустақиллигини мустаҳкамлаш палласининг энг долзарб масалаларидан деб ҳисоблаймиз. Ватанимизнинг табиий, иқтисодий, ижтимоий имкониятларидан тўла хабардор ёшларгина унинг иймонли, эътиқодли, меҳнаткаш фидойилари бўлиб етиша олишларини буюк боболонларимиз кўп маротаба таъкидлаганлар.

М. НАБИХОНОВ,
И. САФАРОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти иқтисодий жўғрофия ва жўғрофия таълими услубиёти кафедрасининг доцентлари.

ТУРКИЯЛИК МЕҲМОНЛАР — МУЗЕЙДА

Беназир ёзувчи Абдулла Қаҳҳор уй-музейи ҳар доим унинг севимли шогирдлари ва кўп сонли ўқувчилари билан бирдек гавжум. Айни пайтда зиёратчиларнинг сафи кундан-кунга ортиб бораётганлиги қувончли ҳолдир.

Яқинда туркиялик меҳмонлардан профессорлар Ҳаким Кирimen ва Зафар Қоратойлар музейда бўлиб, Абдулла Қаҳҳорнинг муборак номини яна бир бор эсга олдилар.

У. АСҚАРОВА.

ИСТЕЪДОДЛАРНИ ИЗЛАЙМИЗ

Яккабоғ туман Ёшлар Иттифоқи қўмитаси ҳамда «Яккабоғ овози» туман рўзномаси таҳририяти ҳамкорликда Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги муносабати билан «Истеъдодларни излаймиз» кўрик-танловини эълон қилди.

Кўрик-танловда халқимизнинг миллий ва маънавий қадриятларини тиклаш, қадимий урф-одатларимизни улуғлаш, муқаддас заминга ва меҳнаткаш инсонга ҳурмат, республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида меҳнат қилаётганлар ҳамда ватандошимиз, буюк жаҳонгир Амир Темур ҳақида ёзилган энг яхши очерк, публицистик мақолалар, шеърлар ва ҳикоялар ёзган ижодкор ёшлар иштирок этиши мумкин.

Ғолиблар учун 5 та пул мукофотлари белгиланди.

Танлов иштирокчиларининг ижод намуналари туман рўзномасида босилиб чиққандан сўнг махсус ҳайъат томонидан кўриб чиқилади. Мукофот 8 декабрь — Ўзбекистон Республикаси Констиуцияси қабул қилинганлигининг бир йиллиги арафасида топширилади.

Бозор АЗИЗОВ,
Яккабоғ туман Ёшлар Иттифоқи Қўмитаси саркотиби.

ШАРБАТОЙНИНГ САХОВАТИ

Қумқўрғондаги 27-ўрта мактаб ўқитувчиси Шарбатой Мўйинова яқинда босмадан чиққан «Қумқўрғон тарихи» китобининг муаллифи. Саховатли аёл китобидан тушган пулга Бойсундаги болалар уйи тарбияланувчилари учун 130 жуфт оёқ кийими олиб қўйди. Бу совғалар кичкинтойларга истиқлолнинг икки йиллиги байрами куни топширилади.

БУЮК ДАВЛАТГА

ташкил этиб келаётган бир шароитда бизнинг республикамизда ҳам бу рақам яқин йиллар ичида керакли даражага етишига умид қилиб қоламиз.

— Ўзбекистонда Тиббиёт фанлари академияси очиларкан, деган гап-сўзлар юрибди. Шу хусусдаги фикрларингиз...

— Мустақил давлат бўлганимиз учун ҳам бундай академия кераклигини инкор қилмайман. Илгари собиқ иттифоқ Фанлар академиясининг Ўрта Осиё филиали бўлгувчи эди. Ҳозир сиз айтгандай, миллий академия тузиш ҳақида таклифлар тушиб турибди. Менимча, янги тузилажак академиянинг фаолиятини Соғлиқни сақлаш вазирлиги мувофиқлаштириб туриши керак.

— Ўзбекистон дори-дармон саноатининг истиқболлари ҳақида ҳам икки оғиз сўзлаб берсангиз... Давлат томонидан ажратилаётган катта миқдордаги валюта ҳисобига хориждан келтирилаётган дори воситаларининг чайқовчилар қўлига ўтиб қолаётгани ҳам сир эмас. Шу каби салбий ҳолларнинг олдини олиш мақсадида Сиз бошқараётган вазирлик қандай чоралар қўлламоқда!

— Жавобимни сўнги саволингиздан бошласам. Бизнинг соҳамиздаги энг оғриқ нуқталаримиздан бири ҳам ана шу дори-дармонлар таъминоти ва бу борадаги нопоклик ҳолларининг учраб туришидир. Биргина жорий йилнинг ўтган даврида йўл қўйилган нопокликлар учун «Фармация» тизимидаги 96 нафар мансабдор шахс ўз эгаллаб турган лавозимларидан бўшатилди. Олтита вилоятда «Фармация» бирлашмаси бошлиқлари алмаштирилди. Жамият учун зарарли бўлган ўғирлик оқибатларининг олдини олиш чораларидан бири бу амалдаги дорихоналарни хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан чиқаришдир. Шундай қилинган тақдирда ҳар ким ўз иши учун ўз жойида конкрет жавобгар бўла олади. Ташқаридан дори-дармонлар келтириш миқдори ҳам кўпайган бўлур эди.

Таъминотга тўхталганда, собиқ СССР даврида ҳам 95 фоиз дори-дармонлар четдан олиб келтирилган. Фақат 5 фоизгина ўзимизда ишлаб чиқарилган.

Мустақиллик шароитида табиийки, дори воситаларини ўзимизда кўпроқ ишлаб чиқаришга эҳтиёж сезилмоқда. Истиқлолимизни биринчи бўлиб тан олган Туркия давлатининг «Эдзибаши» фирмаси билан Самарқандда очилган қўшма корхона ҳозирнинг ўзидаёқ маҳсулот бера бошлади. Наманганда барпо этилаётган шприц заводи ҳам яқин вақт ичида ўз маҳсулотини ишлаб чиқаришга киришади. Амалга оширилаётган ишлар яқин келажакда ўз самарасини бериш билан бирга саломатлик учун зарур бўлган дори-дармонларга сарфланадиган сарф-харажатларни қисқартиришга ишончим комил. Энг муҳими, бизда исталган турдаги дори-дармонни тайёрлаш учун ишлатиладиган хом-ашё бор. Хом-ашё борми, демак шу соҳа истиқболсиз эмас.

— Сўнгги икки савол: Шавкат Иброҳимович, кўпгина давраларда соғлиқни сақлаш, даволаниш мавзуида гап борганда, оқ халатли шифокорларнинг ўз бурчларига нопокларча муносабатлари ҳақида тез-тез эшитишга тўғри келади. Гиппократ қасамига хиёнат билан изоҳланадиган бундай салбий ҳолатлар тўғрисида, уларнинг пайини қирқиш тўғрисида нималар дейсиз! Иккинчиси, даволашнинг халқ табобати усулига Сизнинг муносабатингиз қандай!

— Сиз айтган бундай иллатлар бизнинг соҳада мутлақо кечирилмас ҳолдир. Нафақат Гиппократ қасами, шариат ҳам кечирмайди бундайларни. Шундай таъмагирлик, порахўрлик ҳоллари учраганда беморлар ёки уларнинг яқинлари бизга бевосита мурожаат қилишларини сўрардим. Вазирлигимизда ва умуман қонунчилигимизда бундайларга қарши курашишга куч-қудрат етарли. Ва яна ўйлайманки, бу сингари қинғир ишларга қарши курашни, энг аввало, ўқув юртларига қабулдан бошламоқ керак. Токи сафимизга жамият учун ёт кишилар кириб қолмасин. Иккинчи омил бу — шифокорлар ўртасидаги рақобат, ҳа кучли рақобат пайдо бўлгандагина иллатларга ўрин қолмайди. Ишонаман, савияси паст, нўноқ, қўпол шифокорнинг олдига ҳеч қандай бемор яқинлашмайдиган бўлади. Ишсиз қолган табобат ходими бундай ҳолда ўзига тегишли хулоса чиқариб олса керак, ҳарқалай.

Яқинда республика Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтган Шифокорлар ассоциацияси фаолияти бу йўлда муҳим ва қатъий қадамлар қўяди, деб ўйлайман.

Халқ табобати масаласида. Марҳамат, кимнинг қўлида ноёб иқтидор соҳиблиги тўғрисида ҳужжат бўлса, беморларнинг, жамоатчиликнинг ишончига сазовор бўла олган бўлса, даволайверсин. Бундай иқтидорлиларни аниқлаш ва қўлига тегишли ҳужжат-рухсатнома берадиган хизмат вазирлигимиз қошида ишлаб турибди.

Юқоридагиларга қўшимча қуйидагиларни илова қилишни истардим. Бугун вазирлигимизнинг бир гуруҳ мутахассислари саломатликни суғурта қилиш дастури устидаги ишни ниҳоясига етказмоқдалар. Ушбу муҳим ҳужжат ҳам келгусида халқимиз саломатлиги йўлидаги умумишимизга хизмат қилиш билан бирга жаҳон андозаларига жавоб берадиган хайрли қадам бўлиб қолади.

Фурсатдан фойдаланиб, мамлакатимизнинг барча фуқароларини, республикамиздан ташқарида яшаб, меҳнат қилаётган юртдошларимизни келажаги буюк Ўзбекистонимиз мустақиллигининг икки йиллиги яқинлашаётган кунларда чин дилдан муборакбод этаман. Буюк давлатга эса соғлом авлодлар керак. Бу шарафли вазифани сидқидилдан адо этишда кўпмингсонли шифокорларимиз ўз куч ва ғайратларини аямайдилар, деб ишонч билдираман.

— Самимий суҳбат ва тилакларингиз учун ташаккур, жаноб вазир!

Суҳбатни Сувонқул РУСТАМ ёзиб олди.

Ўзбекистон—Ватаним маним

Кино — миллатнинг қиёфасини белгилайдиган, масъулиятли ва «кўзга яқин» санъатдир. Шу сабаб ўзбек киносининг ютуқларидан бениҳоя қувонамиз, камчиликларидан куюнамиз. Истиқлол айни пайтда турмушимизнинг турли жабҳаларига ҳаётбахш эпкинлар олиб кирмоқда. Ишлаб чиқаришда, фан, маданиятда сифат жиҳатидан янги ўзгаришлар юз бераётир. Ўзбекистон давлат кино компанияси раиси Хайрулла ЖЎРАЕВ билан суҳбатлашар эканмиз, дастлаб ўзбек киносининг ривожланиши учун истиқлол яратган имкониятлар билан қизиқдик.

Хайрулла ЖЎРАЕВ:

— Мустақиллик қўлга киритилгандан сўнг маданий ҳаётимизда юз берган энг хайрли воқеаларидан бири Президентимиз фармонига биноан Ўзбекистон Давлат кино компаниясининг ташкил этилиши бўлди. Хабарингиз бор, собиқ иттифоқнинг сўнгги йиллар охирида Давлат кино кўмитаси маданият вазирлигига қўшиб юборилган эди. Собиқ иттифоқнинг бу сиёсати ўзбек киносининг ривожига ғоят салбий таъсир этди. Зеро, халқ ҳаётининг, маданиятининг ойнаси бўлган кино санъати алоҳида эътиборни, ўзига хос ёндашувни талаб этар эди.

Истиқлол туфайли эришган улуғ ютуқларимиздан бири — эркинликни қўлга киритганимиз. У бизни мутеликдан халос этди. Илгари бир иш қилишдан аввал марказ ижозатини деркини, деб унинг қовоғига ва қўлига қарашга мажбур эдик. Энди фильм яратишдаги монополиячилик ҳам барҳам топди. Энг муҳими — ижодий эркинлик муҳити юзага келди. Тўғри, ташкилий жиҳатдан мукаммаллашув бошқарув тизимини тартибга келтириш мураккаб даврга тўғри келди. Бироқ, илк мустақил қадамлар қўйилганига қарамай, давлатимиз кино санъатининг муҳимлигини билган ҳолда унга тегишли маблағ ажратди. Таназзул хавфидан омон чиқишимизга кўмак берди. Ана шу сабабли кенг кўламли ижодий ишларга киришиш имкониятимиз пайдо бўлди. Яқин орада бу ишларимиз оқибаларини томошабинлар ҳукмига ҳавола қилинади.

— «Ўзбекфильм» негизида турли янги ижодий студияларнинг пайдо бўлиши киномиз ривожига қандай таъсир этди?

— Янги студияларнинг пайдо бўлиши, шубҳасиз, ижобий ҳодиса. Бироқ, ишимизнинг бош мезонини студиялар сони эмас, балки яратилган фильмлар, уларнинг бадиийлиги, маҳорат жиҳатидан юксаклиги белгилайди. Кейинги 4—5 йил ичида студиялар жуда кўпайиб кетди. Фақат Тошкент шаҳрининг ўзидагина 39 студия рўйхатга олинди. Бироқ, минг афсуски, бу даврда бирорта оғизга тушадиган фильм яратилгани йўқ. Ижодий кучлар пароканда бўлди, ҳатто ўз маҳорати билан танилган режиссёрларнинг яхши фильм яратишига имкон бермади. Пароканда шу даражага бориб етдики, 2—3 студия бир-биридан бехабар ҳолда ягона мавзуда иш бошладилар. Қуруқ орзу билан иш битмайди. Шу сабабли биз ўн-ўн беш студия ишини қайта кўриб чиқиб, «Ўзбекфильм»ни асл ҳолига келтиришга қарор қилдик. Буни студияларни бирлаштириб, уларни давлат қарамоғига, назоратига қайтариш деб тушуниш керак эмас. Бу интеллектуал, иқтисодий имкониятларни бирлаштириш демакдир. Чунки ҳозир яхши кино яратиш учун жуда катта маблағ, ижодий қудрат, замонавий техник воситалар лозим. Бу тадбир ижодкорларнинг ниятларини кенгроқ тарзда амалга оширишга кўмаклашади.

Кейинги пайтларда ёшларимиз тарбиясига салбий таъсир этаётган айрим енгил-елпи фильмлар яратилмоқдаки, бундай студиялар фаолиятининг мақсадга мувофиқ ёки йўқлиги ҳақида ўйлаб кўришга тўғри келмоқда. Ахир қизиқарли фильм дегани фахш, зўравонлик, олди-қочди асосида ишланган, санъат деб аташга тилинг бормайдиган картина яратиш дегани эмас-ку. Бундай фильмлар миллий мафкурамизга мутлақо зиддир.

— Маълумки, жаҳон кинематографиясида «пул келтирадиган» фильмлар яратиш устунлик қилади. Катта йўл бошида турган ўзбек кинематографиясининг бу борадаги сиёсати қандай бўлади?

— Мен фильмларни «яхши» ва «пул келтирадиган» фильмлар, деб ажратишга қаршиман. Чунки, яхши фильмлар ҳам «пул келтирадиган» бўла олиши мумкин. Қолаверса, яхши фильмгина ўзига кўп томошабинларни чорлай олади. Эслаб кўринг «Маҳаллада дув-дув гап», «Ёр-ёр» «Мафтунингман», «Тоҳир ва Зуҳра», «Алишер Навойи» томошабин кўп келадиган, сиз айтганингиздек «пул келтирадиган» фильмлар эмасмиди? Менимча, бунинг сири бошқа ёқда. Ҳамма гап санъатда, маҳоратда. Халқ ҳаётини нечоғлик теран акс эттиришда. Биз қандай мавзуга қўл урмайлик, юксак санъат даражасида фильм яратишни фаолиятимиз мезони деб белгилаймиз. Айни пайтда яратилаётган Улуғбек, Имом Бухорий, Аҳмад Яссавий, Амир Темур ҳаёти ҳақидаги ҳамда Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи асосида ишланаётган бадиий фильмлар, насиб этса, ана шундай картиналардан бўлади.

— Томошабинлар, айниқса, «Амир Темур» бадиий фильмининг тақдири ҳақида билишни истайдилар....

— Бу фильм италиялик ва германиялик ҳамкасбларимиз иштирокида суратга олинишидан хабарингиз бор. Италиялик киночилар биздан илгарироқ «Мосфильм» билан «Тинч Дон» ва «Чингизхон» фильмларини суратга олишга келишиб қўйган эдилар. Собиқ иттифоқнинг парчаланиши оқибатида бу бадиий фильмларни яратиш жараёни чўзилиб кетди. Ҳукуматимиз «Амир Темур» фильмини яратишга алоҳида эътибор берганини қайд этишни истар эдим. Оғир вақт бўлишига қарамай, республикамиз Вазирлар Маҳкамаси ушбу хайрли иш учун кераклича маблағ ажратди. Шу мақсадда «Самарқандфильм» студияси тузилди. Фильмнинг сценарийси олимлар, тарихчилар, адабиётчилар ўртасида жуда масъулият билан муҳокама этилди. Унинг тўртинчи варианти кўпчиликка манзур бўлди. Киносеварлар, жумладан, биз ҳам орзиқиб кутаётган «Амир Темур» фильмини шу йил кузидан бошлаб суратга олишга киришилади.

— Ўзбек киночилари хорижий мамлакатлардаги ҳамкасблари билан ҳамкорликда ишлашда маълум тажриба тўплаган. Айни пайтда бу борада қандай ишлар қилиняпти?

— Осиё, Африка ва Лотин Амриқоси мамлакатларининг Тошкентда ўтказиладиган халқаро фестивали алоқаларимизнинг мустаҳкамланишида азалдан муҳим омил бўлиб келган. Ўтган йил янгича руҳда ўтган халқаро фестивал бу муносабатларнинг янада ривожланишига имкон яратди. Биз кўпгина Оврупо ва Осиё мамлакатлари киночилари билан ҳамкорлик ҳақида ҳужжатлар имзолашга эришдик. Туркия билан бирга «Кўприк» қўшма корхонаси тузилди. Ҳозир бу корхона «Меъмор» студияси билан Туркиянинг «Чағдош» ширкати ҳамкорлигида икки серияли енгил комедияни суратга олмоқда. Унинг 1-қисми «Оҳ, Истанбул, Истанбул» ва 2-қисми «Оҳ, Тошкент, Тошкент» деб аталади. Бундан ташқари, таниқли режиссёр Л. Файзиев ҳинд кино усталари билан «Лайли ва Мажнун» фильмини суратга олиш хусусида музокаралар олиб боряпти. «Юлдуз» студияси ҳам ҳиндистонликлар билан замонавий мавзуда фильм яратиш ниятида. Тожикистон, Малайзия, Саудия Арабистони билан «Имом Бухорий» фильмини яратмоқдамиз. Жумладан, моддий-техник базамизни мустаҳкамлаш хусусида француз кинематографчилари билан ўтказилаётган музокараларимиз ниҳоясига етай деб қолди. Бу мамлакатнинг «Совеконе» фирмаси билан Тошкентда «Кодак» ленталарини ишлаб чиқарадиган завод қуришга эришмоқчимиз. Бу завод қурилса, бизнинг замонавий ленталарга эҳтиёжимиз тўла қондирилибгина қолмай, кўпгина хорижий давлатларга маҳсулот сотиш ҳам мумкин бўлади.

Кинофильмлар сотиш масаласида ҳам ҳамкорликни бошладик. «Келинлар қўзғолони» фильмини Туркия телевидениеси харид қилди. У томошабинларга муваффақият билан намойиш этилгач, ҳозир яна қайта қўйиш ҳақида талаблар тушаётганидан хабардормиз. Бу борадаги ишларни давом эттирамиз. Маълумки, кинофестивал кунлари кино бозорлари фаолият кўрсатади. Биз бундай бозорлар фақат фестивал кунлари эмас, доимо ишлашига эҳтиёж сезяпмиз. Марказий Осиё мамлакатларидаги ҳамкасбларимиз билан бу борада келишиб олишга ҳаракат қилмоқдамиз. Биргаликда ишласак, дунё бозорида ҳам муносиб ўрин эгаллашимиз турган гап. Агар якка-якка ҳаракат қилсак, муваффақият қозониш мушкул. Чунки биз ҳали жаҳон бозорида фильмлар сотишда етарли тажрибага эга эмасмиз. 1994 йилда бўладиган кинофестивалга тайёрланар эканмиз, бу жиҳатларга алоҳида эътибор беряпмиз.

— Ҳозир кинематографиямиз олдида турган энг муҳим муаммо нима?

— Муаммоларимиз кам эмас. Аммо, мен ҳозир кадрлар муаммосини алоҳида таъкидлаган бўлардим. Шу вақтгача биз ёш кадрларимизни Москвада ёки Ленинград киномуҳандислари институтида ўқитиб келардик. Бу институтларда таҳсил олган талабалар жаҳон киноси ҳақида тасаввурга эга бўлсалар-да, бизнинг миллий тарихимиздан, анъаналаримиздан сабоқ ололмадилар. Шу сабабли биз Вазирлар Маҳкамасига Ўзбекистон телевидениеси ва кинематографияси учун малакали кадрлар етиштирадиган институт очиш лозимлиги ҳақида ўз таклифларимизни бердик. Ўйлаймизки, бу таклиф ижобий ҳал этилади. Тошкентда очилажак бу институт бутун Марказий Осиёда ягона бўлар эди.

— Томошабинларимиз байрам кунлари АҚШ, Франция, Ҳиндистон фильмларини кўришга ўрганиб қолишган. Айтингчи, мустақиллигимизнинг икки йиллик тўйи куни кинотеатрларимизда ўзбек фильмлари намойиш этиладими?

— Ёдингизда бўлса, ўтган йили байрамда барча кинотеатрларимизда ўзбек фильмлари намойиш этилди. Бу йил ҳам ана шу анъана давом этади. Ватандошларимиз ва меҳмонлар кинотеатрларда бепул кино томоша қиладилар. Бундан ташқари, болалар, қариялар уйларига, ногиронларга кўчма қурилмаларимиз бориб хизмат кўрсатишади. Мамлакатимизнинг бош майдонида ҳам икки кўчма қурилма воситасида «Тоҳир ва Зуҳра», «Маҳаллада дув-дув гап», «Алишер Навойи», «Даҳонинг ёшлиги» бадиий фильмлари кўрсатилади. Ўтган йилги байрам тантаналари акс этган бир соатлик ҳужжатли фильм ҳам қўйилади. Бу йилги байрамни тарих учун суратга олиш мақсадида Малик Қаюмов раҳбарлигида ижодий гуруҳлар ташкил этганмиз. Улар республикамиз пойтахтида ва вилоятларда қутлуғ истиқлол байрами тантаналарини суратга оладилар. Хуллас, биз ҳам байрамнинг кўнгилдагидек ўтиши учун ўз ҳиссамизни қўшамиз. Зеро, мафтункор кино санъати доимо халқ хизматида бўлиши керак.

Амирқул КАРИМ суҳбатлашди.

Келгуси сонда:

- МУСТАҚИЛЛИК ВАТАННИ ҚАЙТАРДИ
- УСТОЗНИ МОТ ҚИЛГАН ШОГИРД
- ҲАР БЕКАТНИНГ ЎЗ ХУЖАЙИНИ БОР

Газета саҳифаланаётганда:

БАЙРАМ ПАРКЕНТДА ДАВОМ ЭТАДИ

3—4 сентябрь кунлари Тошкент вилоятининг Паркент туманида «Туркистон» газетаси кунлари бўлиб ўтади. Байрамда таниқли санъаткорлар, шоир ва ёзувчилар, журналистлар, спортчилар иштирок этади. Мустақиллик байрами республикамиз бўйлаб кенг нишонланаётган шу қайноқ кунларда муштарийлар «Туркистон» газетасининг ижодий ходимлари билан учрашадилар, дилдан суҳбат қурадилар. Ҳамда газета ижодий ходимлари билан Паркент ёшлари ўртасидаги «Брейн—ринг» ўйинига гувоҳ бўладилар. Шунингдек, «Ҳисорак» ҳамда «Ижодкор» командаларининг футбол мусобақаси ҳам байрамга ажиб руҳ бериши кутилмоқда.

Газета кунларида ижодкорлар маҳаллий ёшлар билан учрашадилар. Улар билан мароқли суҳбат қурадилар.

ҲАММА БАЙРАМГА!

ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИНДИ

Газетанинг 15 июль сонида «Шамол бўлмаса...» сарлавҳа остида мақола чоп этилганди. Унда Янгиобод шаҳар ҳокимлигига қарашли Чиғириқ қўрғони кенгаши раиси Сергей Бородиннинг айрим ноқонуний хатти-ҳаракатлари баён қилинганди. Ушбу «Шамол бўлмаса...» мақоласидаги далилларни ўрганиб чиқиш учун Тошкент вилояти ҳокимлигига юборгандик. Яқинда ушбу мақолага жавоб хати олдик. Унга **Тошкент вилояти ҳокимининг биринчи муовини А. ИБОБЕКОВ** имзо чеккан.

«Тошкент вилояти ҳокимлиги «Туркистон» газетасида чоп этилган «Шамол бўлмаса...» мақоласидаги далилларни вилоят ҳокимлигининг комиссияси ўрганиб чиқди. Ўтказилган текширишлар натижасида ҳақиқатан ҳам Чиғириқ қўрғони кенгаши ишларида камчиликлар мавжудлиги аниқланди. Янгиобод шаҳар ҳокими Р. Нодиров шу йилнинг 11 август куни № 44 фармойишини қабул қилди. Унда айтилишича, Чиғириқ қўрғони кенгашининг раиси Сергей Романович Бородин хизмат бурчини бажаришда йўл қўйган қўпол хатолари учун ўз вазифасидан озод қилинган».

Футбол

ҲАКАММИ, ҲОКИММИ?

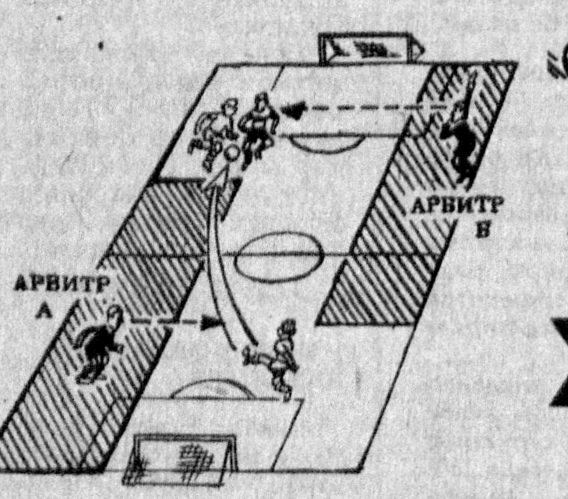

Футбол яшар экан, ҳакамлар ҳам бўлган, бор ва бўлади. Фақат уларнинг майдондаги воқеаларга кўрсатаётган таъсири вақт, шахсий хусусиятлар ва бошқа жиҳатларга боғлиқ равишда турлича шаклда намоён бўлади. Ҳакамларнинг ишидан ҳамма миннатдор бўлган бирорта чемпионатни учратишнинг асло имкони йўқ. Айниқса, баҳсталаб вазиятлар вужудга келган учрашувлардан сўнг имкониятни бой берган томон кўпинча бош айбдор деб ҳакамнинг нохолис қарорларини санаб чиқади. Мураббийлар ҳакамларнинг ҳам «хом сут эмган банда» эканликларини эътироф этишса-да, яъни хато қилишга ҳаққи борлигини тан олишса-да, ушбу хато айнан ўз жамоаларига путур етказган чоғда ҳакамнинг ҳаракатлари қасддан қилинганига шубҳаланмай қўядилар.

Андижон ва Фарғонадаги учрашувлардан бор-йўғи бир очко билан қайтган «Пахтакор»нинг бош тренери Баҳодир Иброҳимов ҳакамларнинг холис эмаслиги жамоаси ўйинига салбий таъсир кўрсатганини таъкидлади. Чунончи, Фарғонадаги учрашувнинг иккинчи бўлимида Маъруфалиев «Нефтчи» дарвозасини ишғол қилганда ҳакамлар «ўйиндан ташқари ҳолат»ни қайд этганликлари унинг эътирозига сабаб бўлди. Очиғи, «Пахтакор»нинг ўйинларида ҳакамлик қилиш осон эмас. Барибир жамоанинг номи, салобати ўз таъсирини ўтказади. Лекин ушбу таъсирдан ўзига хос усулда қутилишга уриниб кўраётганлар ҳам бор. Масалан, «Трактор» — «Пахтакор» ўйинига ҳакамлик қилган республика тоифасидаги ҳакам тошкентлик Юрий Кочанов. Ўйин тизгинини қўлдан чиқариб юборгач, у хато устига хатога йўл қўя бошлади. Майдонда кескин вазият вужудга келди. Оқибатда гуноҳкору бегуноҳлар сариқ ва қизил карточкалар билан «сийланди». Учрашув назоратчи ҳаками Кочановга 7 балл («деярли яхши»(баҳо қўйганига қарамай, Кочанов ҳакамликдан четлатилди.

Ҳакамлар билан муросаси келишмайдиган жамоалардан яна бири Марказий ҳарбий спорт клуби. «Наврўз» билан ўйин ҳам, биринчи давра охирида «Сўғдиёна» билан учрашув ҳам ҳакамларнинг хатолари туфайли кўнгилдагидай чиқмади. Станислав Кулик ва Дмитрий Роман ҳакамликдан четлатилди.

Ҳакамларнинг хатолари туфайли байрамлар жанжалларга айланиб кетиши ачинарли. Аммо жаҳл чиққанда ақли қочиб, эҳтирослари жунбушга келиб минглаб мухлислар кўз ўнгида майдонда муштлаша бошлайдиган, аламини рақибидан, баъзан эса бевосита ҳакамнинг ўзидан ҳам ола бошлайдиган ўйинчиларни оқлаш мумкин эмас. Афсуски, кўпинча кўзга яқин ҳужумчиларимиз юқоридаги каби ҳолатларнинг фаол қатнашчисига айланиб, пировардида кейинги ўйинларда майдонга тушиш ҳуқуқидан маҳрум қилинмоқда.

Ўзбекистон футбол ҳакамлари уюшмасининг президенти Назир Ризаметов нафақат футболчилар, мураббийлар, ҳатто футболга алоқаси бўлмаган шахслар ҳам ҳакамларни айблашга тушишлари, тазйиқ ўтказишларидан нолиган ҳакамларни назорат қиладиган уюшма борлигини таъкидлаган эди. Назир аканинг фикрига шубҳа билдирмаган ҳолда нафақат ҳакамлар, балки ўйинчилар ва мураббийлар фаолияти хусусида ҳам ҳар бир мухлис, ҳар бир мутахассис ўз фикрини эркин билдириш ҳуқуқига эга эканини эслатиб ўтмоқчимиз. Бу фикр-мулоҳазалар футболимиз равнақини кўзлаб билдирилишини эътиборга олиш лозим.

Бельгиянинг «Антверпен» клуби Москванинг «Спартак» жамоаси дарвозасига ҳал қилувчи учинчи тўпни қай тарзда киритгани кўпчилигимизнинг ёдимизда. Португалиялик халқаро тоифадаги ҳакам ўзи кўрмай қолган вазият хусусида ёрдамчисининг сўзлари асосида хулоса чиқариб, москваликларни икки томонлама жазолагани, яъни ҳам ўн бир метрлик жарима тўпи белгилагани, ҳам Онопкони (вазият содир бўлган жойда Иванов турган бўлса-да), майдондан ҳайдаб чиқаргани «Спартак»ни рақиб эмас, ҳакам Короадо енгди дейиш учун асос бўла олади.

ФИФА сўнгги пайтларда ўйиннинг ҳакамларга ва қоидаларга боғлиқ жиҳатларига ҳам жиддий эътибор бера бошлади. Англия — Норвегия учрашувини ФИФА тарихида илк бор оврупалик эмас, балки Марказий Амриқодан келган мексикалик ҳакам Артуро Бризио Картер бошқариб борди. Ҳайратланарлиси яна шунда эдики, ФИФА танлаган ҳакам бор-йўғи 35 ёшга тўлган экан. Олис йўлни босиб ўтгани ва ёшлигига қарамай Картер ўз вазифасини яхши уддалади. Ҳозирда ФИФА ҳакамлар қўмитаси ушбу тажрибани кенг ёйиш режаларини ишлаб чиқмоқда, яъни оврупаликлар бошқа қитъаларда ва аксинча бошқа қитъалар вакиллари Оврупо майдонларида ҳакамлик қилишлари тобора оммавий тус оладиган бўлмоқда. ФИФА бош котиби Йозеф Блаттернинг фикрича, ушбу тажриба ҳакамларнинг «сотилиши» тўғрисидаги жанжалларга чек қўйиш, жаҳон чемпионати финалларигача даврда ҳам ҳакамлар турли футбол мактабларининг ўйин услублари ва шароитлари билан яқиндан танишиб боришлари, тажриба орттиришларига имкон яратиш мақсадида ўтказилмоқда.

Биз майдонда уч ҳакамни кўришга ўрганиб қолганмиз. Бироқ вақт ўтиши билан ҳакамларнинг сони ўзгариб қолиши ҳам мумкин экан. Бу соҳада кескин ўзгаришларни амалга ошириш тарафдорлари анчагина бўлиб, уларга машҳур инглиз журналисти, «Таймс» газетаси спорт бўлими муҳаррири Девид Миллер етакчилик қилмоқда.

Бир гал Блаттер Миллерга қарата «Танқид қилишдан осони йўқ. Сиз бирорта жўяли маслаҳат бериб кўринг-чи» дегандан сўнг журналист ўз фаолиятини янада кенгайтириб юборди. Ҳакамлар ва мураббийлар кўмагида Миллер махсус меморандумни ишлаб чиқди.

«Таймс» журналисти таклифларининг моҳияти қуйидагича эди: Майдонда икки ҳакамни қолдириб, уларнинг иккаласини майдоннинг четига — махсус йўлкаларга чиқариш керак (суратга қаранг). «А» ҳакам — майдоннинг чап томонида, «В» ҳакам эса ўнг томонда жойлашади. Йўлак узунлиги 60 метр, кенглиги эса 10 метрдан ошмаслиги лозим. Шундай қилинса, майдон маркази ҳар икки ҳакам назорати остида бўлган бир пайтда, иккала ҳакам ҳам «ўз» жарима майдончаларига эга бўладилар.

Миллер ўз таклифларининг афзал томонларини санаб, шундай дейди: 1. Ҳакамлар зиммасига тушадиган «юк» тенг ярмига камаяди. 2. Бир жуфт кўздан икки жуфти афзалроқ. Бу эса қоидабузарликнинг сони камайишига ҳам ижобий таъсир кўрсатади. Ҳакам орқасида туриб рақибни туртишни хуш кўрадиганларнинг попуги пасаяди. 3. Ҳар бир ўйинчи мунтазам равишда йўқ деганда бир ҳакамнинг кўз ўнгида бўлади. 4. Энди ҳакам аввалгидек бошқалар фикрига таянмасдан, ўзи бемалол «ўйиндан ташқари ҳолат»ни белгилай олади. 5. Жарима тўпи тепиш пайтида ҳакамларнинг вазифалари иккига ажрайди: бири «жонли девор»ни назорат қилса, иккинчиси дарвозабон ва ҳимоячилар, жарима майдончасидаги вазиятдан бохабар туради. 6. Янги система амалга оширилса ҳакамлар ва ўйинчилар ўртасидаги ҳар қандай тортишувларга чек қўйилиши керак. 7. Ҳакамларни пора эвазига сотиб олишга ҳам зарба берилади. Зеро, бирданига икки ҳакамни сотиб олиш ҳамманинг қўлидан ҳам келавермайди. 8. Ниҳоят, майдон ўртасидан четга чиққан ҳакамлар ўйиннинг асосий қатнашчилари бўлиб қолмай, диққат марказини футболчиларга қайтариб беришади.

Миллер таклифини биринчилар қаторида италиялик ўтмишда машҳур ҳакам Паоло Казарин қувватлади. Агар юқоридаги таклиф қабул қилинса, бевосита ўйин вақти узайтирилиб, «ифлос» ҳаракатларга зарба берилган бўларди, — деди у Цюрихда ўтган йиғилишда.

Миллер тарафдорларининг ҳисоб-китобларига қараганда, ҳакамлар янги системада ўтказилган ҳар бир ўйинда ҳозирги 12 км ўрнига ошиғи билан 6—7 кмга тенг масофани босиб ўтадилар.

Башоратларга қараганда, Миллер таклиф қилган система АҚШдаги жаҳон чемпионати ўйинларидан сўнг синаб кўрилиши мумкин.

Ҳозирча ҳакамларга «Қатъиятли бўлинг!» Қоидалардан четга чиқишга йўл қўйманг!» деган маслаҳатдан бошқа маслаҳат бўлиши мумкин эмас. Ҳакам ҳоким бўлсину, аммо ўйинга ҳалақит бермасин!

Мирзаҳаким ТЎХТАМИРЗАЕВ.

«Туркистон»нинг футбол шарҳловчиси.

«ҚАЛДИРҒОЧ»НИНГ СЕҲРЛИ ОВОЗИ

Қашқадарё тупроғи инсониятга кўплаб даҳоларни, шоиру олим ва санъаткорларни етказиб берган қадим заминдир. Ҳозир ҳам шу замин бағрида камол топган ва топаётган истеъдодларнинг ҳад-ҳисоби йўқ.

Соҳибқирон бобомиз Амир Темур таваллуд топган машҳур Хўжаилғор қишлоғида 1987 йил «Қалдирғоч» деб номланган оилавий даста иш бошлаганди. Физика фани ўқитувчиси Жабборхон Исҳоқовнинг куй ва қўшиққа бўлган муҳаббати бу ишга туртки бўлди. У кишининг 9 нафар ўғиллари ҳам оталарининг бу саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлашди. Қисқа фурсат ичида миллий чолғу асбоблари воситасида янграган куйлар, мумтоз ғазаллар асосида айтилган қўшиқлар тингловчиларни ўзига ром қилиб олди.

«Қалдирғоч» дастасининг куй ва қўшиқлари МДҲ ва бошқа кўплаб хорижий давлатлар мусиқа шинавандаларига ҳам яхши таниш. Айни кунларда даста ижодкорлари Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллигига бағишланган байрам тантаналарига янги концерт дастури билан пешвоз чиқмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: «Қалдирғоч» дастаси Шаҳрисабз шаҳридаги кўҳна «Оқсарой» обидаси олдида; Хўжаилғор қишлоғининг санъатсевар аҳолиси ўзларининг севимли дасталари аъзолари машқ қилиш ва дам олиш учун янги қурилган «Соҳибқирон» чойхонасидан жой ажратиб беришди.

Ш. ШАРОПОВ сурати (ЎзА).

Жиноят изидан

ҚУЙИНИ БУРИГА ИШОНИШИБДИ

Самарқанд туманида милиция ходимлари маҳаллий вино заводи қоровулини қўлга туширишди. У ўзи қўриқлайдиган корхона маҳсулотини қарсиллатиб пуллаётган эди. Текширувда аниқланишича, ишбилармон қоровул 11 баллон винони сотиб, пулини ҳамёнига урмоқчи бўлган. Энди омади юришмаган «тожир»нинг ғайриқонуний даромадни давлатга қайтаришига, «даромад»ли иш жойи билан хайрлашишига, шунингдек, ўғирлик қилгани учун қонун олдида жавоб беришига тўғри келади.

ҚИЛМИШ-ҚИДИРМИШ

Когон станциясининг милиция бўлими ходимлари Урганчга бораётган йўловчи юклари орасидан анча миқдордаги кўкнори топиб олдилар. Поезд келишини кутаётган бу йўловчининг безовталаниб, жонсарак бўлаётгани навбатчининг эътиборини тортган эди. Кўкнори эгасидан олиниб ,йўқ қилиб ташланди, йўловчининг бу қилмиши бўйича жиноий иш қўзғатилди.

(ЎзА мухбири).

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ
Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (*бош муҳаррир ўринбосари*), Қ.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (*масъул котиб*), С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г — 336. 62462 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 22.00 да.